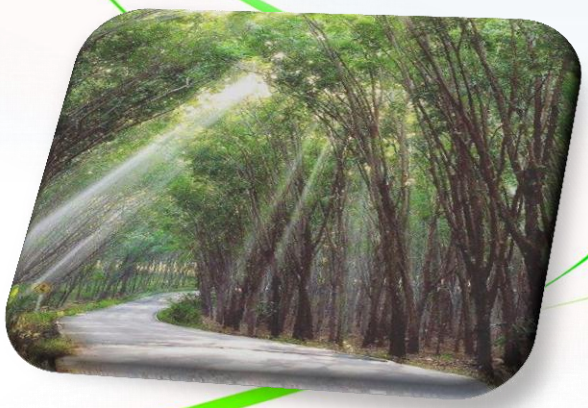
แผนการใช้ที่ดิน
ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตุลาคม 2562

(ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน
ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

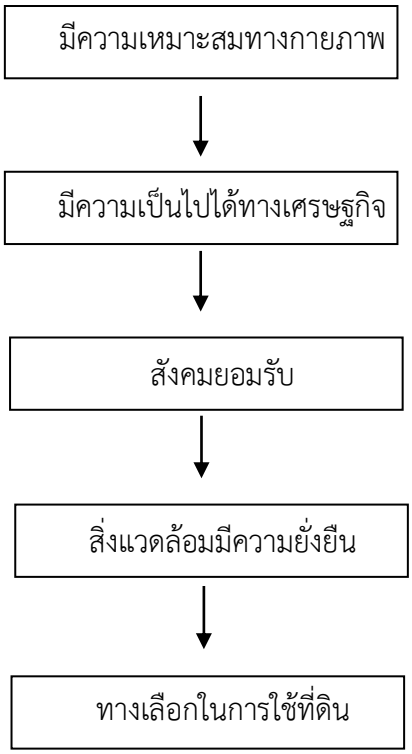
โดย

ทวีศักดิ์ ชนะสิทธิ์
กัญญาภัค เกษตรสุนทร

สิงหาคม
2562

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดินฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

สิงหาคม

2562

สารบาญ

หน้า

บทที่ 1 บทนำ **1-1**

1.1 หลักการและเหตุผล 1-1

1.2 วัตถุประสงค์ 1-1

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน 1-1

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน 1-1

1.5 นิยามศัพท์ 1-2

1.6 คำสำคัญ 1-4

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป **2-1**

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต 2-1

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง 2-1

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์ความเป็นมาของหมู่บ้าน/การตั้งถิ่นฐาน 2-3

2.4 สภาพภูมิประเทศ 2-3

2.5 สภาพภูมิอากาศ 2-3

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน 2-8

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม 2-11

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ **3-1**

3.1 ทรัพยากรป่าไม้ 3-1

3.2 ทรัพยากรน้ำ 3-1

3.3 ทรัพยากรดิน 3-6

บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนรวมของชุมชน **4-1**

4.1 หลักการ 4-1

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) 4-6

บทที่ 5 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน **5-1**

5.1 หน่วยที่ดิน 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน 5-1

5.3 ผลชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน 5-1

สารบาญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน **6-1**
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน 6-1
6.3 แผนการใช้ที่ดิน 6-4
6.4 การจัดการความเสี่ยง (Risk management) 6-13
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน **7-1**
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน 7-1
7.2 ตัวชี้วัด 7-2
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 7-2
7.4 กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น 7-2
7.5 ความต้องการของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7-2
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ 7-3
เอกสารอ้างอิง

สารบาญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (ปี พ.ศ. 2532-2561) 2-5
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 2-9
ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2561 2-11
ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2560 2-13
ตารางที่ 2-5 การถือครองที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 2-14
ตารางที่ 2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือน ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2561 2-17
ตารางที่ 2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2561 2-17
ตารางที่ 2-8 ต้นทุน ผลตอบแทน การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2561 2-19
ตารางที่ 3-1 ทรัพยากรน้ำตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 3-2
ตารางที่ 3-2 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 3-3
ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 3-8
ตารางที่ 3-4 สมบัติดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 3-10
ตารางที่ 4-1 จุดเก็บตัวอย่างดินของเกษตรกรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 4-7
ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 5-2
ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 6-2
ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 6-5
ตารางที่ 6-3 การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังการมีเขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 6-13
ตารางที่ 7-1 กิจกรรมกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2563 7-4
ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา 7-5
ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่องตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา แผน 4 ปี (2563-2565) หน่วยงานสถานีพัฒนาที่ดินสงขลา 7-6

สารบาญรูป

หน้า

รูปที่ 2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	2-2
รูปที่ 2-2	สภาพภูมิประเทศตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	2-4
รูปที่ 2-3	เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2532-2561) ตำบลควนรู จังหวัดสงขลา	2-6
รูปที่ 2-4	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2532-2561	2-7
รูปที่ 2-5	สภาพการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	2-10
รูปที่ 2-6	สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	2-11
รูปที่ 2-7	การประกอบอาชีพของประชากรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	2-16
รูปที่ 2-8	รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	2-18
รูปที่ 3-1	อุทกธรณีวิทยาตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	3-4
รูปที่ 3-2	อัตราการให้น้ำของหินอุ้มตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	3-5
รูปที่ 3-3	ภูมิประเทศและชุดดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	3-6
รูปที่ 3-4	ทรัพยากรดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	3-7
รูปที่ 4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	4-4
รูปที่ 4-2	ปฏิทินการเพาะปลูกพืชตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	4-5
รูปที่ 4-3	จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	4-8
รูปที่ 6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	6-6
รูปที่ 6-2	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา	6-12

บทที่ 1
บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72(1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน 7,225 ตำบลให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลาขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม พ.ศ. 2561 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2562

1.3.2 สถานที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลง จากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ ***กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน*** (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สำรวจข้อมูลทั้ง กายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างแผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบลหรือสภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1993)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรียวัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลก เป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรียวัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดิน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการะกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรียวัตถุและอนินทรียวัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกันเนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัณฐาน (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาดุลธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

ตำบลควนรู : นาข้าวอินทรีย์เพื่อชุมชนคนควนรู

บทที่ 2
ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลควนรูตั้งอยู่ในเขตอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา โดยอยู่บริเวณทิศตะวันตกของอำเภอ มีเนื้อที่ประมาณ 21,168 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโคกทราย อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลรัตภูมิ อำเภอควนเนียง จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา (2561)

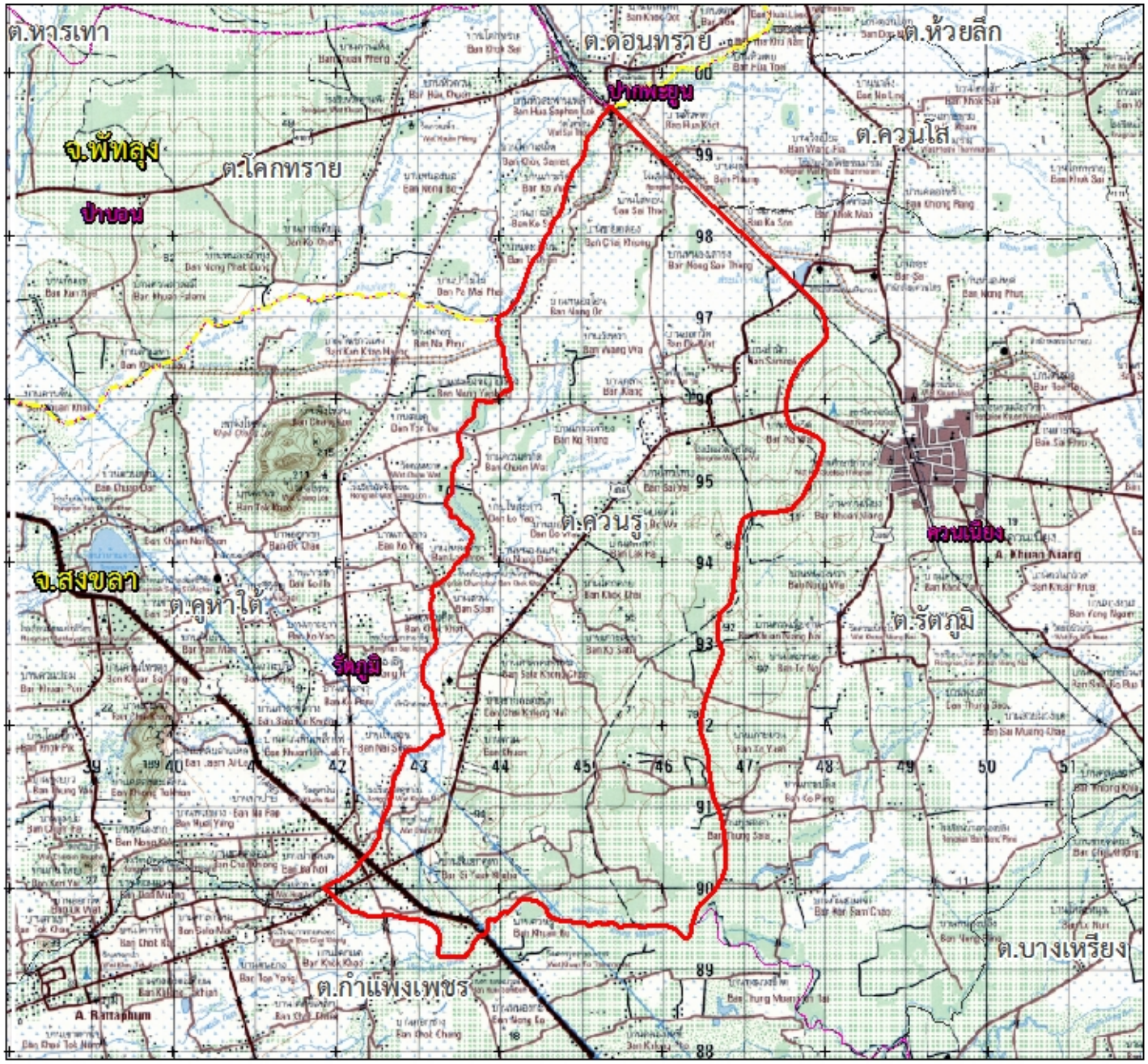
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

กรมการปกครอง แบ่งเขตการปกครองตำบลควนรูออกเป็น 9 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ 1 บ้านควนรู
หมู่ 2 บ้านควนศาลาคงจันทร์
หมู่ 3 บ้านโหล๊ะยาว
หมู่ 4 บ้านไทรใหญ่
หมู่ 5 บ้านไทรใหญ่
หมู่ 6 บ้านหนองเสาธง
หมู่ 7 บ้านสามแยกคูหา
หมู่ 8 บ้านโคกค่าย
หมู่ 9 บ้านไสท้อน

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา (2561)

แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- ตำบลควนรู
- ขอบเขตอำเภอ
- ขอบเขตตำบล
- ขอบเขตจังหวัด

N W E S

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์ความเป็นมาของหมู่บ้าน/การตั้งถิ่นฐาน

เล่ากันว่ามีน้ำไหลออกมาตามช่องหินบนควนเป็นรูใหญ่ กลายเป็นแอ่งน้ำ ชาวบ้านแถบนั้นได้ใช้ทำการเกษตร ต่อมาเมื่อชุมชนหนาแน่นขึ้นจึงใช้ชื่อว่า "ควนรู" เป็นชื่อชุมชนเรื่อยมา เป็นบ้านควนรู เมื่อยกฐานะเป็นตำบลจึงใช้ชื่อตำบลควนรู ปัจจุบันตำบลควนรูแบ่งเขตการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ความสูงต่ำและความลาดชันของสภาพภูมิประเทศพื้นที่ตำบลควนรู หากแบ่งโดยเส้นทางการคมนาคมเป็นเส้นแบ่งด้วยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 406 ด้านบนมีสภาพพื้นที่ราบเรียบร้อยละ 90 ของพื้นที่ มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาดร้อยละ 10 ส่วนด้านล่างมีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาดร้อยละ 90 มีสภาพพื้นที่ราบเรียบร้อยละ 10 ความสูงพบได้ตั้งแต่ 0-55 จากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีความลาดเทจากทิศตะวันออกไปทางตะวันตก ดังรายละเอียดในรูปที่ 2-2

2.5 สภาพภูมิอากาศ

ใช้ข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ของสถานีตรวจอากาศจังหวัดสงขลา (ตารางที่ 2-1) พบว่าตำบลควนรูมีสภาพภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ที่พัดพามาจากอ่าวไทยและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดผ่านมหาสมุทรอินเดียระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม

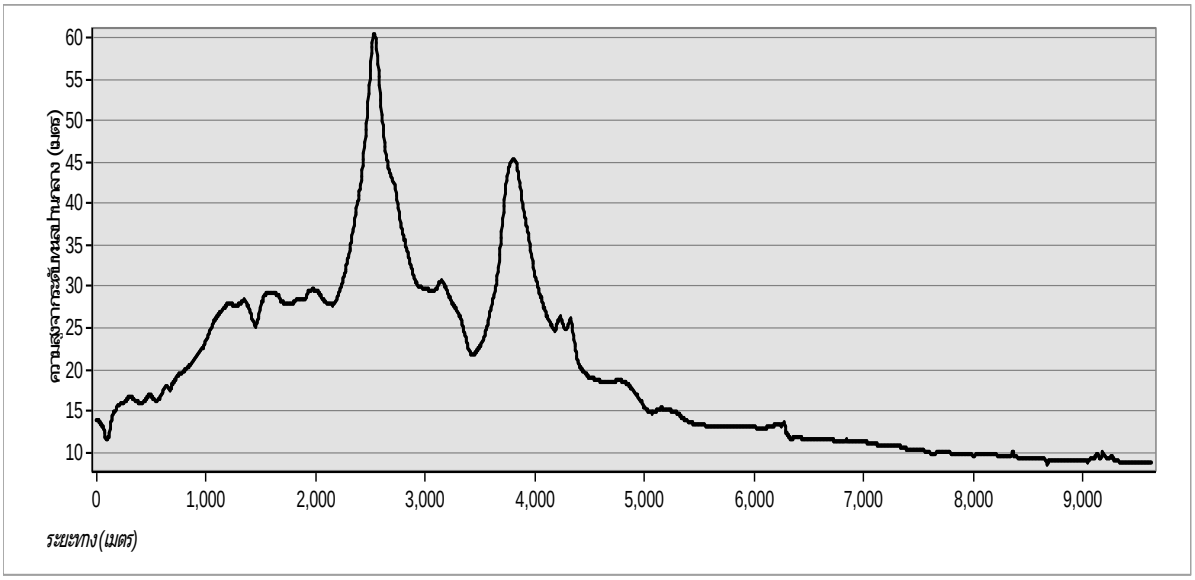
อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.04 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายน 35.20 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ 21.6 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 2,207.4 มิลลิเมตร โดยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน 452.4 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ 52.9 มิลลิเมตร ฤดูฝนอยู่ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม

การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration: ETo) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version 8 โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช ของตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนกันยายน และช่วงเดือนมกราคมเนื่องจากดินยังคงมีความชื้นหลงเหลืออยู่ พอเพียงสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผักอายุหลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แบ่งเป็นช่วงขาดน้ำ มีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคมของทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ช่วงน้ำมากเกินพออยู่ในช่วงกลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนกันยายน เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากบริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมซึ่งส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้

รูปที่ 2-2 สภาพภูมิประเทศตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

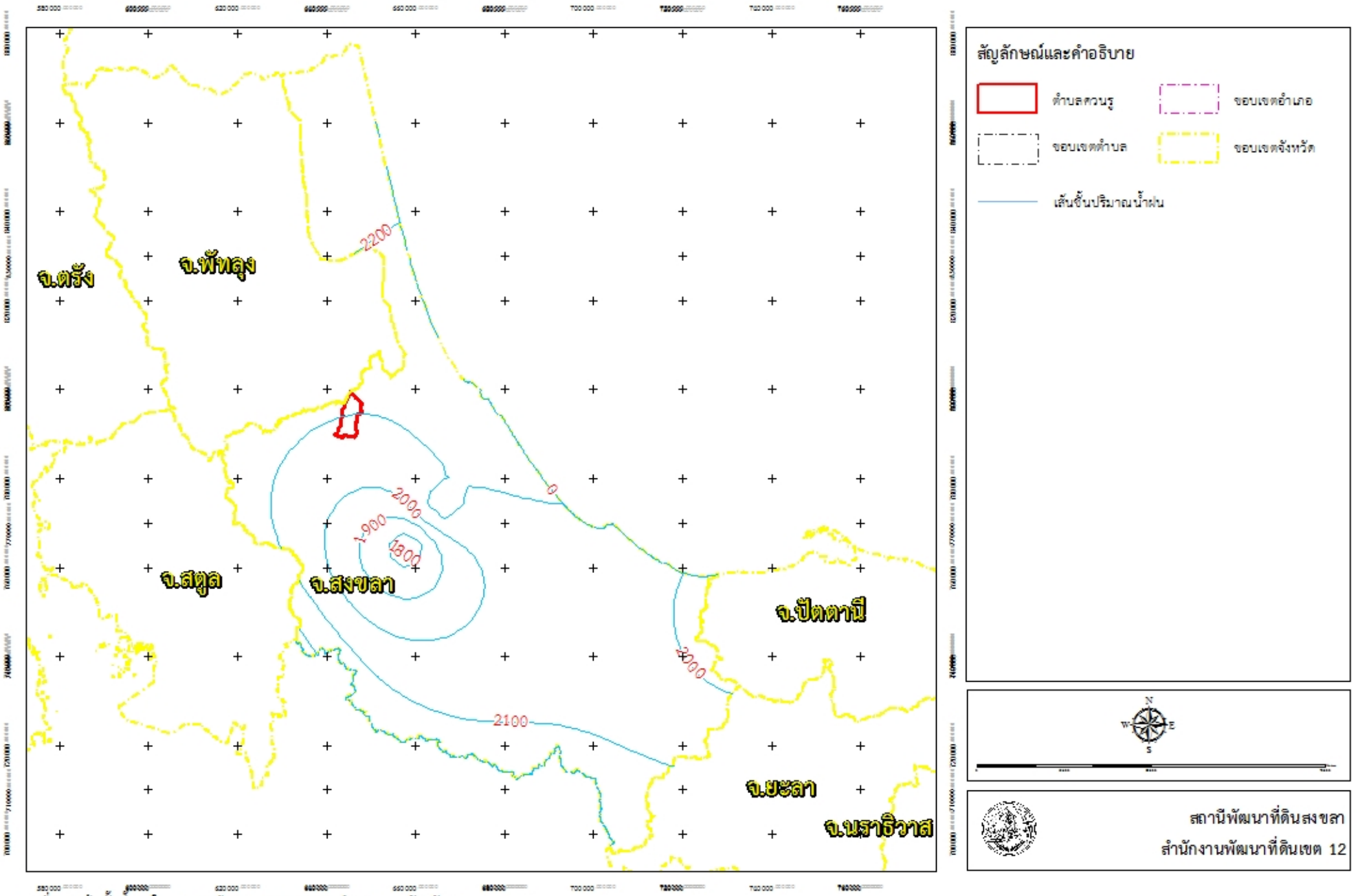
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (ปี พ.ศ. 2532-2561)

เดือน	อุณหภูมิ (C)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ	ปริมาณฝนใช้การ*
	ต่ำสุด	สุงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	
ม.ค.	24.9	32.4	27.1	78.0	124.2	11.1	134.5	99.5
ก.พ.	24.9	34.3	27.5	76.0	52.9	6.1	138.9	48.4
มี.ค.	25.2	35.2	28.1	77.0	73.0	7.6	158.1	64.5
เม.ย.	25.7	37.3	28.9	77.0	87.6	9.0	151.8	75.3
พ.ค.	25.7	38.6	28.9	77.0	116.3	13.2	142.9	94.7
มิ.ย.	25.4	37.1	28.7	76.0	100.3	13.4	124.8	84.2
ก.ค.	25.1	37.0	28.5	76.0	95.4	13.4	135.8	80.8
ส.ค.	25.0	37.3	28.3	76.0	132.2	14.7	142.3	104.2
ก.ย.	24.8	35.9	27.9	78.0	122.6	15.5	130.2	98.6
ต.ค.	24.5	38.5	27.4	81.0	283.3	20.3	119.7	153.3
พ.ย.	24.6	34.0	27.0	84.0	567.2	22.9	102.0	181.7
ธ.ค.	24.6	33.4	26.9	82.0	452.4	21.0	108.2	170.2
เฉลี่ย	**25.0**	**38.6**	**27.9**	**78.2**	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	**2,207.4**	**168.2**	**1,589.2**	**1,589.2**

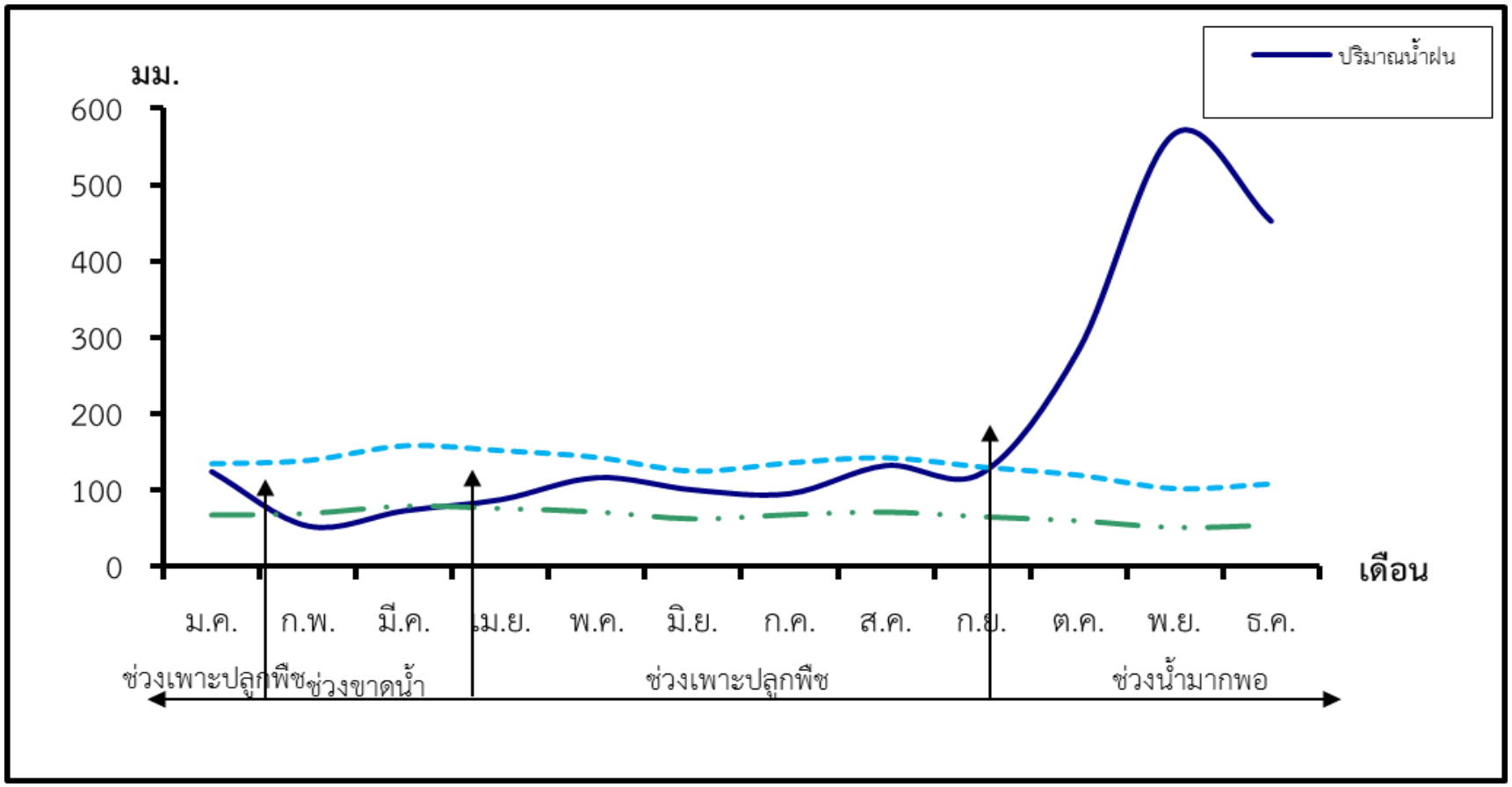
หมายเหตุ: * จากการคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนที่เส้นชั้นปริมาณน้ำฝน จังหวัดสงขลา

รูปที่ 2-3 เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2532-2561) ตำบลควนรู จังหวัดสงขลา

รูปที่ 2-4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสงขลา ปี 2532-2561

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากการศึกษาสภาพการใช้ที่ดินปี 2561 มาตราส่วน 1:4,000 โดยกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้จำแนกสภาพการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-5) สรุปได้ดังนี้

2.4.1 พื้นที่เกษตรกรรม (A) ประกอบด้วย นาข้าว (A1) ไม้ยืนต้นผสม (A3) ไม้ผลผสม (A4) และพื้นที่เลี้ยงสัตว์ (A7) สภาพการใช้ที่ดินทางการเกษตรมีความเปลี่ยนแปลงไปตามราคาต่อหน่วยผลิตตอบแทนที่สูงขึ้น แต่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการผลิตสินค้าเกษตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

2.4.2 พื้นที่ป่าไม้ (F) ประกอบด้วย ป่าดิบสมบูรณ์ (F1) เกษตรกรส่วนใหญ่หลายรายยังมีแนวคิดในการเพิ่มปริมาณผลผลิตโดยการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ทำให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หวงห้ามประเภทต่างๆ เมื่อพื้นที่เท่าเดิม มีป่าไม้ลดลงก็ต้องมีพื้นที่เกษตรแบบผิดกฎหมาย ตัดฟันแผ้วถางป่าไม้ เผาทำลาย ทำให้พื้นที่ป่าต้นน้ำมีพื้นที่น้อยลง พื้นที่ปลูกข้าวก็มีจำกัดและมีแนวโน้มลดลงจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ที่ดินทางการเกษตร

2.4.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด (M) ประกอบด้วย ทุ่งหญ้า ไม้ละเมาะ (M1) และบ่อลูกรัง (M3)

2.4.4 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง (U) ประกอบด้วย หมู่บ้าน (U2) สถานที่ราชการ (U3) สถานีคมนาคม (U4) พื้นที่โรงงานรับซื้อผลผลิต (U5) และพื้นที่อื่นๆ (U6) พื้นที่เหล่านี้บางส่วนขยายตัวตามภาวะเศรษฐกิจแบบไม่มีทิศทางทำให้บางครั้งพื้นที่ที่มีความเหมาะสมประเภทหนึ่ง ไม่ได้ใช้ให้เกิดความเหมาะสมตามศักยภาพ

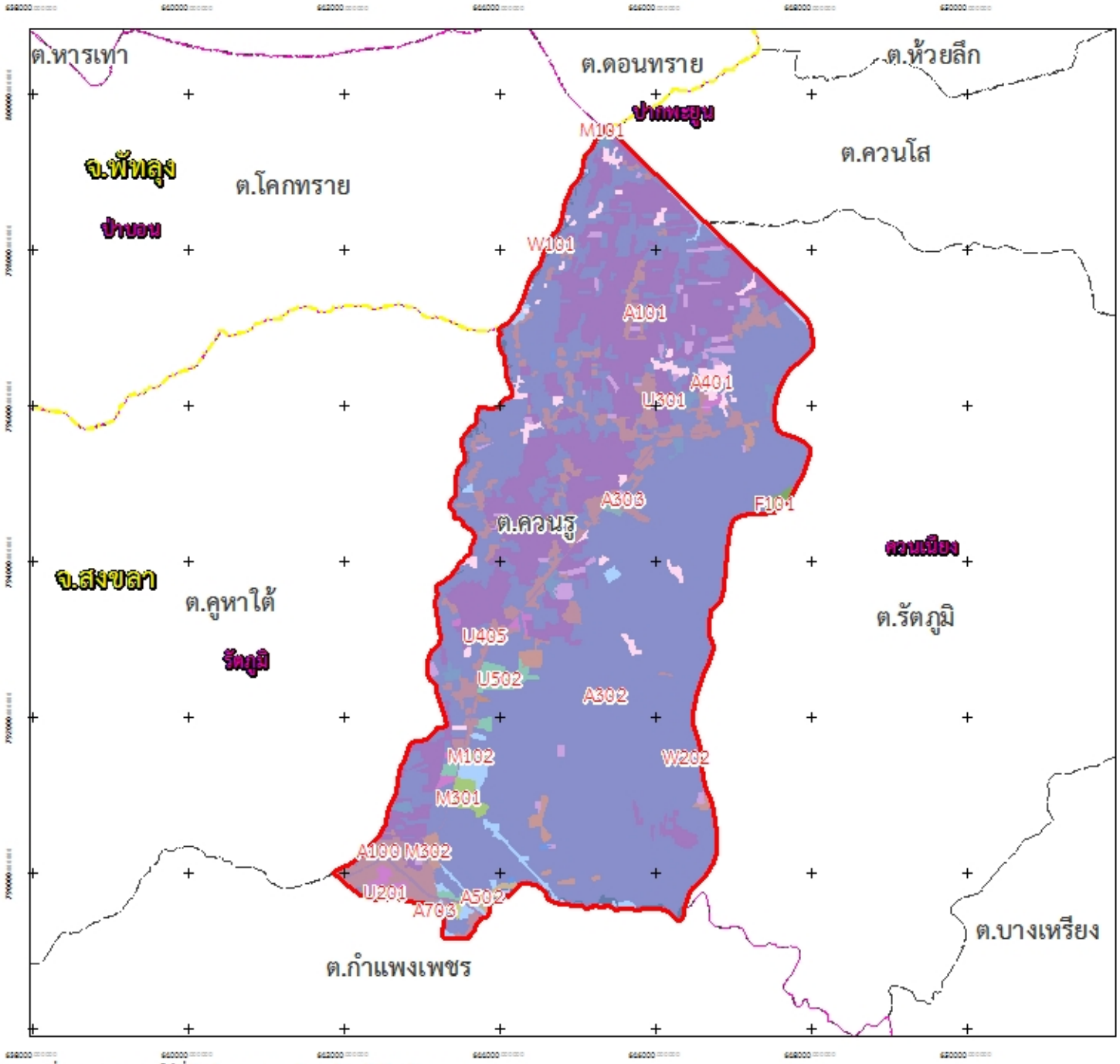
2.4.5 พื้นที่แหล่งน้ำ (W) ประกอบด้วย แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (W1) และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (W2)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่			ประเภทการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
A			**1. พื้นที่เกษตรกรรม**	**18,410**	**86.97**
	A1	A100	นาร้าง	131	0.62
		A101	นาข้าว	4,383	20.71
	A3	A302	ยางพารา	12,919	61.03
		A303	ปาล์มน้ำมัน	295	1.39
	A4	A401	ไม้ผลผสม	626	2.96
		A502	พืชผัก	46	0.22
	A7	A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	10	0.05
F			**2. พื้นที่ป่าไม้**	**40**	**0.19**
	F1	F101	ป่าดิบสมบูรณ์	40	0.19
M			**3. พื้นที่เบ็ดเตล็ด**	**598**	**2.83**
	M1	M101	ทุ่งหญ้า	17	0.08
		M102	ไม้ละเมาะ	313	1.48
	M3	M301	เหมืองแร่	86	0.41
		M302	บ่อลูกรัง	182	0.86
U			**4. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง**	**1,929**	**9.11**
	U2	U201	ที่อยู่อาศัย	1,477	6.98
	U3	U301	สถานที่ราชการ	141	0.67
	U4	U405	ถนน	115	0.54
	U5	U502	โรงงานอุตสาหกรรม	189	0.89
	U6	U602	สนามกอล์ฟ	7	0.03
W			**5. พื้นที่น้ำ**	**191**	**0.90**
	W1	W101	แม่น้ำลำคลอง	165	0.78
	W2	W202	บ่อน้ำในไร่นา	26	0.12
			รวม	**21,168**	**100.00**

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์การใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ปี พ.ศ. 2561

แผนที่สภาพการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

ตำบลควนรู

ขอบเขตอำเภอ

ขอบเขตตำบล

ขอบเขตจังหวัด

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน
A100	นาร้าง
A101	นาข้าว
A302	ยางพารา
A303	ปาล์มน้ำมัน
A401	ไม้ยืนต้นผสม
A502	ที่อยู่อาศัย
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก
F101	ป่าดิบสมบูรณ์
M101	ทุ่งหญ้า
M102	ไม้ละเมาะ
M301	เหมืองแร่
M302	บ่อลูกรัง
U201	ที่อยู่อาศัย
U301	สถานที่ราชการ
U405	ถนน
U502	โรงงานอุตสาหกรรม
U302	สนามกอล์ฟ
W101	แม่น้ำคำคลอง
W202	บ่อน้ำในไร่นา

N W E S

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รูปที่ 2-5 สภาพการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1) ด้านสังคม

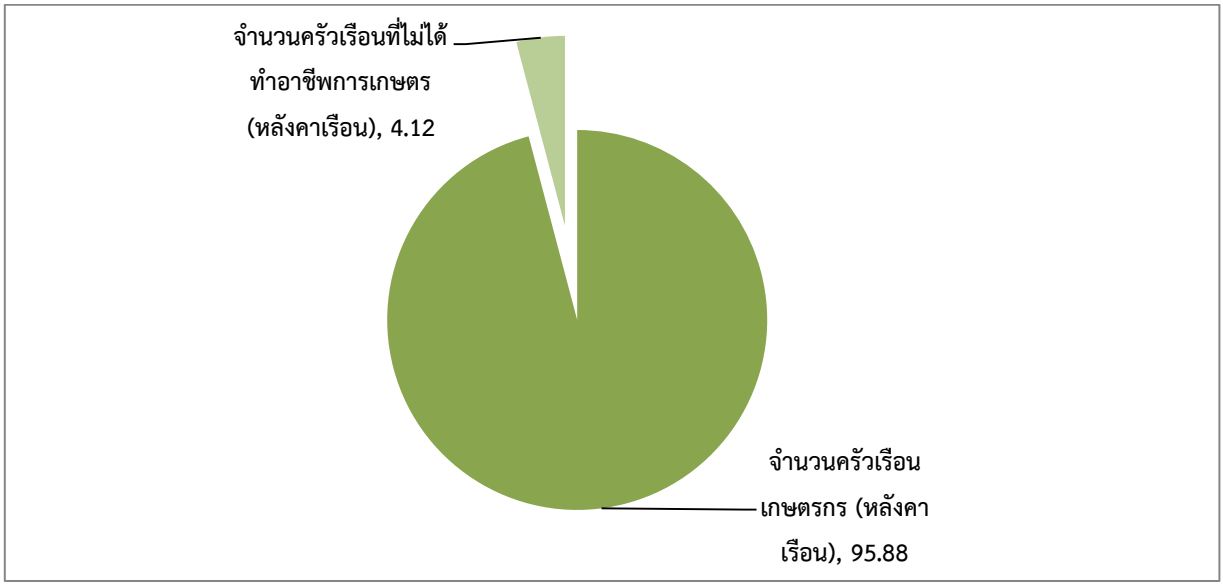
(1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยปี 2561 (ข้อมูล ณ ธันวาคม 2560) พบว่า ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลควนรู มีประชากรรวม 5,403 คน จำนวน 1,651 หลังคาเรือน จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 1,583 หลังคาเรือน จำนวนครัวเรือนที่ไม่ได้ทำอาชีพการเกษตร 68 หลังคาเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 95.88 และ 4.12 ตามลำดับ โดยมีการใช้ที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ย 22.49 ไร่ต่อครัวเรือน

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2561

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประชากรรวม (คน)	**5,403**	**100.00**
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (หลังคาเรือน)	**1,651**	**100.00**
จำนวนครัวเรือนเกษตรกร (หลังคาเรือน)	1,583	95.88
จำนวนครัวเรือนที่ไม่ได้ทำอาชีพการเกษตร (หลังคาเรือน)	68	4.12

ที่มา : กรมการปกครอง (2561)

รูปที่ 2-6 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

(2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช. 2ค) ปี 2561 สภาพทั่วไปของตำบลควนรู ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชน (ตารางที่ 2-4) ดังนี้

(2.1) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือน มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำและลำห้วย 3 สาย แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ได้แก่ บ่อน้ำตื้น 1,060 แห่ง ในส่วนของน้ำดื่มน้ำใช้ มีการใช้น้ำประปาและส้วมราดน้ำใช้ทุกหมู่บ้าน

(2.2) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ มีวัด/ที่พักสงฆ์/สำนักสงฆ์ 5 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/อนุบาล 6 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 3 แห่ง ที่อ่านหนังสือ/ห้องสมุด 12 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน 9 แห่ง ลาน/สนามกีฬา 10 แห่ง สถานที่พักผ่อน/สวนสาธารณะ 1 แห่ง สนามเด็กเล่น 8 แห่ง และศูนย์ฝึกอาชีพ 1 แห่ง

(2.3) การศึกษา การศึกษาอยู่ในระบบ ชั้นก่อนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.07 ชั้น ป.1-ม.3 คิดเป็นร้อยละ 16.40 ชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 4.46 อนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 3.39 ปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 3.61 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.42 ในส่วนของประชากรที่จบการศึกษาแล้วและไม่ได้เรียนต่อ จบภาคบังคับ คิดเป็นร้อยละ 46.74 จบชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 9.10 จบอนุปริญญา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 4.24 จบปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 5.27 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.73 ของประชากรตำบลควนรูที่สำรวจทั้งหมด

(2.4) การมีส่วนร่วมของชุมชน ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ กองทุน คิดเป็นร้อยละ 97.15 ครัวเรือนเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 55.06 และครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตร คิดเป็นร้อยละ 45.25 ของครัวเรือนตำบลควนรูที่สำรวจทั้งหมด และผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.12 ของประชากรเทศบาลตำบลควนรูที่สำรวจทั้งหมด

(2.5) หมอดินอาสา กรมพัฒนาที่ดิน หมอดินอาสาในตำบลมีจำนวน 9 ราย

1. นายสมนึก อินชนะ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
2. นายธีรวิชญ์ จันทกูล	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
3. นายล่อม พรหมเมศร์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
4. นายวรรณะ ขุนเดื่อ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
5. นายคนอง จันทโชติ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
6. นายไพบูลย์ หนูราช	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
7. นายสมมาตร ชูวิจิตร์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
8. นายสมใจ เด่นพุทธ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู
9. นายเจิม พรรคยู	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านตำบลควนรู

(2.6) การถือครองที่ดิน

(2.6.1) การถือครองที่ดินในภาพรวม ดังตารางที่ 2-5

(2.6.2) ปัญหาการถือครอง ปัญหาการถือครองมีประการเดียว คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ กลุ่มประชากรที่เป็นผู้ไร้กรรมสิทธิ์ คือผู้ที่อยู่ในพื้นที่ของรัฐ เช่น เขตป่าสงวนแห่งชาติโซน E ที่สาธารณะประโยชน์ มีที่ดินทำกินอยู่แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์รวมทั้งไม่มีการอนุญาตให้มีสิทธิทำกิน เป็นการเข้าทำกินและถือครองที่ดินมือเปล่า บางรายอ้างว่ามี ภ.บ.ท.5 คือ การเสียภาษีที่ดินแต่ ภ.บ.ท. 5 มิใช่เอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และในพื้นที่ป่าไม้นั้น กรมป่าไม้ได้เคยแจ้งให้จังหวัดต่างๆ ยุติการเก็บ ภ.บ.ท. ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ในปี 2559 ไม่มีข้อมูลจากคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติว่ามีผู้ไร้กรรมสิทธิ์ ที่มาขึ้นทะเบียนมากถึง 412,632 ราย

ตารางที่ 2-4 สภาพสังคมในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ปี 2561

สภาพสังคม	องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน (แห่ง)	
วัด/ที่พักสงฆ์/สำนักสงฆ์	5
โบสถ์คริสต์	-
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/อนุบาล	6
โรงเรียนประถมศึกษา	4
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	3
ที่อ่านหนังสือ/ห้องสมุด	12
ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	9
ลาน/สนามกีฬา	10
สถานที่พักผ่อน/สวนสาธารณะ	1
สนามเด็กเล่น	8
สถานที่เก็บผลผลิตทางการเกษตรส่วนรวม	-
กิจกรรมธนาคารข้าว	-
ธนาคารโค-กระบือ	-
ลานตากผลิตผลทางการเกษตร	-
ศูนย์ฝึกอาชีพ	2

ตารางที่ 2-4 (ต่อ)

สภาพสังคม	องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู
การศึกษา (ร้อยละ)	
ศึกษาอยู่ในระบบ	
ชั้นก่อนประถมศึกษา	3.07
ชั้นป.1 - ม.3	16.40
ชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า	4.46
อนุปริญญา/เทียบเท่า	3.39
ปริญญาตรี/เทียบเท่า	3.61
สูงกว่าปริญญาตรี	0.42
จบการศึกษาแล้วและไม่ได้เรียนต่อ	
จบภาคบังคับ	46.74
จบชั้นม.ปลาย/เทียบเท่า	9.10
จบอนุปริญญา/เทียบเท่า	4.24
การมีส่วนร่วมของชุมชน (ร้อยละ)	
ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่ม สหกรณ์ กองทุน	97.15
ครัวเรือนเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร	55.06
ครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพเกษตร	45.25
ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ภูมิปัญญาชาวบ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน	2.12

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2561) องค์การบริหารตำบลควนรู (2561)

ตารางที่ 2-5 การถือครองที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ปี พ.ศ.	**ประชากร**	**การถือครองที่ดิน**	
		เฉลี่ยที่ดินทั้งตำบล	**เฉลี่ยที่ดินการเกษตร**
	(คน)	**ไร่ /คน**	**เฉพาะครัวเรือนเกษตรกร (ไร่/ครัวเรือน)**
2561	7,345	2.88	9.18

2.7.2) ด้านเศรษฐกิจ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยการประกอบอาชีพ แรงงานและรายได้-รายจ่าย ดังต่อไปนี้

(1) การประกอบอาชีพ

(1.1) ด้านเกษตรกรรม

เกษตรกรทำการเกษตรโดยปลูกยางพาราเป็นหลัก รองลงมาปลูกข้าว นอกจากนั้นยังปลูกพืชอื่นๆ เช่น ไม้ผลผสม ปาล์มน้ำมัน และอื่นๆ การเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายและเสริมรายได้ เช่น โคและไก่ เป็นต้น ดังรูปที่ 2-7

(1.2) ด้านอุตสาหกรรม

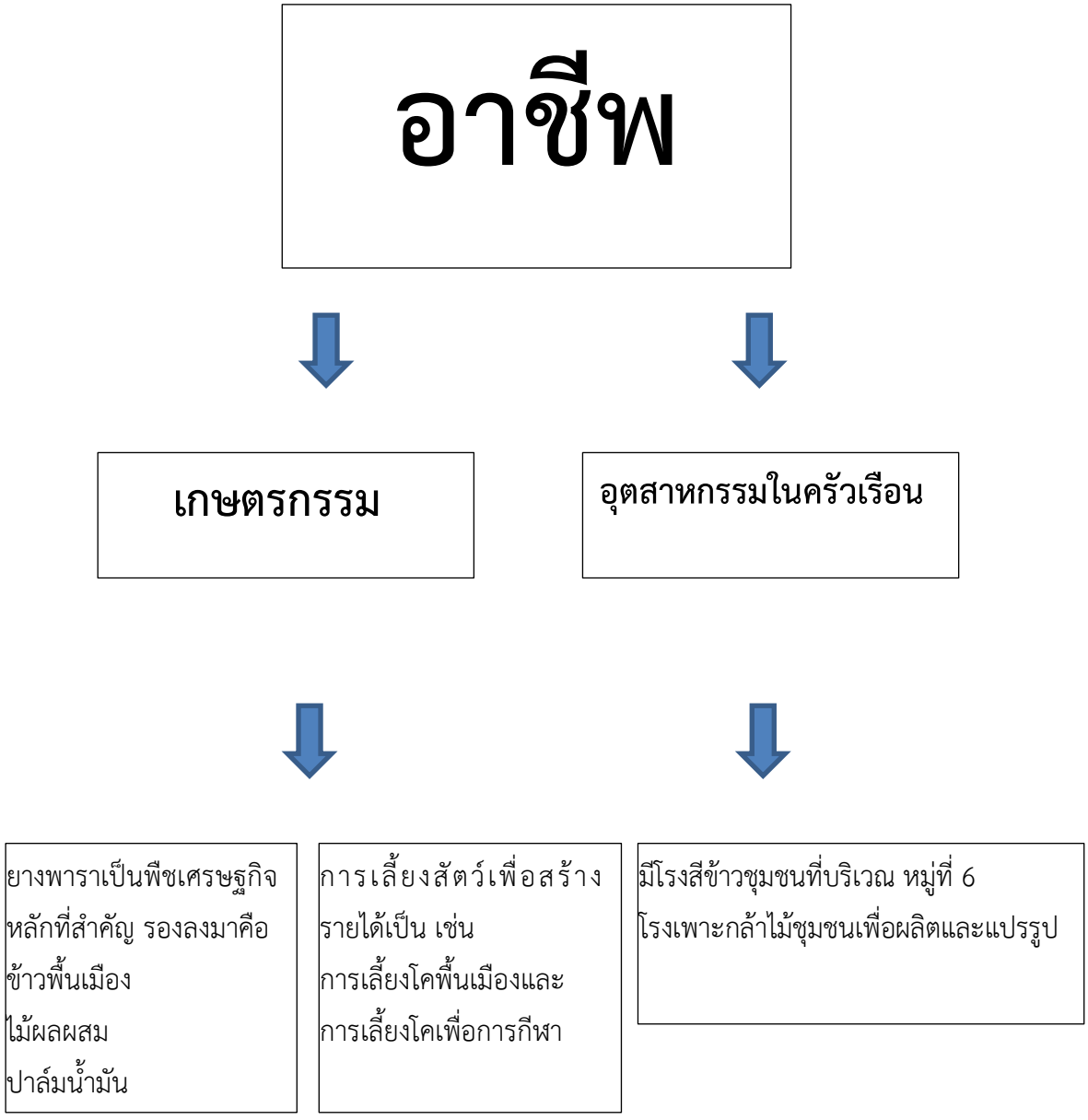
อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปผลผลิตทางเกษตร โดยมีโรงสีข้าวกระจายอยู่ทุกชุมชน นอกจากนั้นยังมีอุตสาหกรรมในครัวเรือน เกษตรกรในพื้นที่ยังมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจชุมชนหรือแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งในพื้นที่เทศบาลตำบลควนรู พบว่า มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่หลากหลาย กระจายอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มผลิตน้ำพริกแม่ผิว โรงสีข้าวไทยเกษตร ผลิตและจำหน่ายข้าวสาร แกลบดำ รำ โรงงานปูนขาวฟุกเทียน โรงงานผลิตนมเซาท์เทิร์นแดรี่

(2) ด้านแรงงาน

จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า ประชากรที่มีอายุ 15-60 ปี อยู่ในกำลังแรงงานร้อยละ 95 เมื่อเทียบกับอัตราส่วนกับจังหวัด ร้อยละ 73.99 ซึ่งสูงกว่ามาก แต่ค่าแรงในพื้นที่ต่ำกว่าระดับจังหวัด โดยเฉพาะแรงงานด้านการเกษตร ประชากรอายุระหว่าง 25-50 ปี บางส่วนไปรับจ้างทำงานนอกพื้นที่ ปัญหาที่พบคือ ประชากรต้องไปทำงานนอกพื้นที่ในเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรม บริษัท ห้างร้านใหญ่ๆ เพราะในพื้นที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงานเยอะเพราะพื้นที่ส่วนมาเป็นที่อยู่อาศัย

(3) รายได้-รายจ่าย

รายได้มาจากการทำเกษตรกรรม (ทำนา เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย) รับจ้าง รับราชการและอาชีพเสริม (ทอเสื่อ ทำขนม) จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2561 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 51,313,067 บาทต่อปี และรายได้บุคคลเฉลี่ย 82,857.96 บาทต่อปี ในส่วนของด้านรายจ่าย มีรายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 150,055.72 บาทต่อปี และรายจ่ายบุคคลเฉลี่ย 54,670.380 บาทต่อปี เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า รายจ่ายของครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้ไปในการอุปโภค บริโภคที่จำเป็น รองลงมาเป็นการชำระหนี้สิน ตามลำดับ ดังตารางที่ 2-6

รูปที่ 2-7 การประกอบอาชีพของประชากรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 2-6 รายได้เฉลี่ยครัวเรือนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

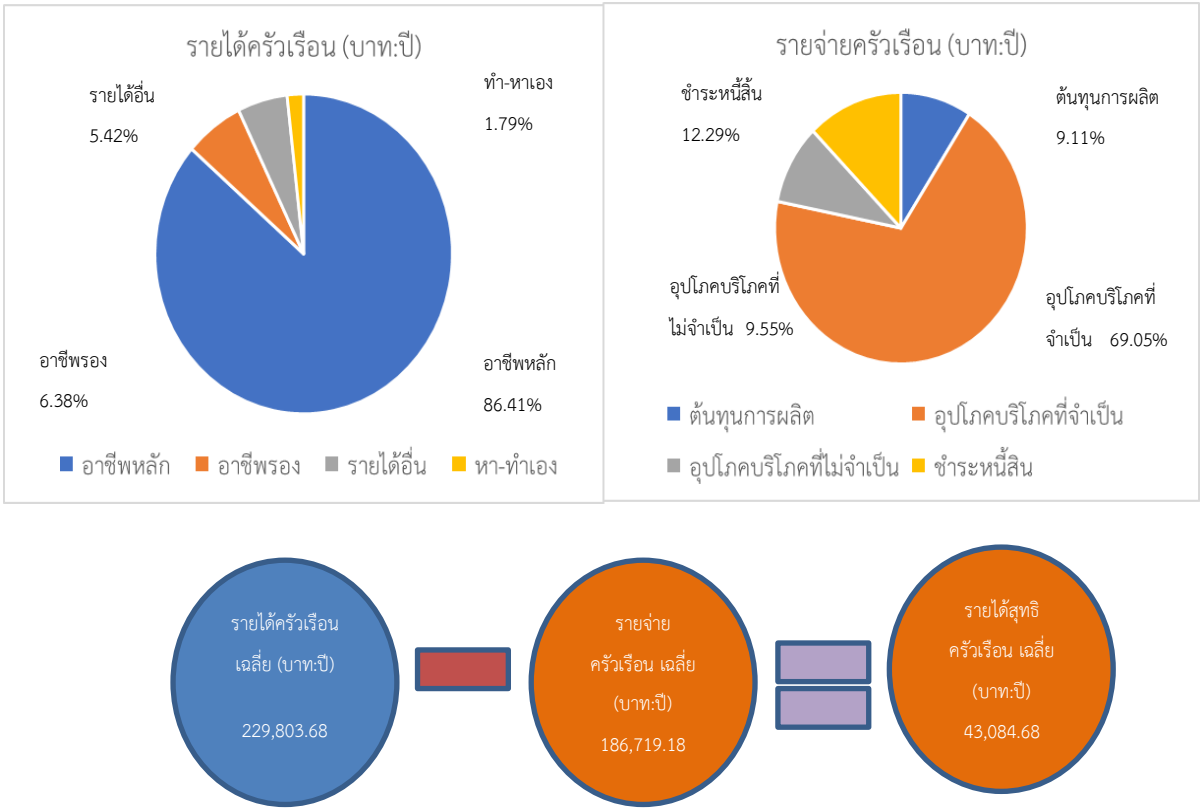
พื้นที่	แหล่งรายได้ครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือน	รายได้บุคคล
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	หา-ทำเอง	บาท/ปี	บาท/ปี
หมู่ 1 บ้านควนรู	49,878,261	2,026,970	304,040	1,866,230	54,075,501	99,586.56
หมู่ 2 บ้านควนศาลาคงจันทร์	47,118,496	3,057,390	153,200	1,353,800	51,682,886	101,338.99
หมู่ 3 บ้านโหล๊ะยาว	57,208,500	1,967,000	114,000	811,100	60,100,600	99,699.32
หมู่ 4 บ้านไทรใหญ่	73,026,250	1,550,900	232,000	782,900	75,592,050	96,173.09
หมู่ 5 บ้านไทรใหญ่	65,440,110	2,383,100	104,200	2,080,700	70,008,110	82,751.90
หมู่ 6 บ้านหนองเสาธง	37,957,530	1,704,800	4,336,000	805,900	44,804,230	83,746.22
หมู่ 7 บ้านสามแยกคูหา	37,432,200	658,000	4,109,700	55,000	42,254,900	104,333.09
หมู่ 8 บ้านโคกค่าย	35,628,863	1,298,800	20,000	375,700	37,323,363	94,013.57
หมู่ 9 บ้านไสท้อน	23,019,260	1,533,610	80,000	1,343,100	25,975,970	78,240.87
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	**47,432,163**	**1,797,841**	**1,050,348**	**1,052,714**	**51,313,067**	**82,875.96**

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2561)

ตารางที่ 2-7 รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

พื้นที่	แหล่งรายจ่ายครัวเรือน (บาท/ปี)				รายจ่าย ครัวเรือน	รายจ่าย บุคคล
	ต้นทุนการผลิต	อุปโภคบริโภคที่จำเป็น	อุปโภคบริโภคที่ไม่จำเป็น	ชำระหนี้สิน	บาท/ปี	บาท/ปี
หมู่ 1 บ้านควนรู	621,690	18,064,602	6,540,045	1,884,060	27,110,397	49,927.07
หมู่ 2 บ้านควนศาลาคงจันทร์	767,190	17,358,142	8,515,390	631,100	27,271,822	53,474.16
หมู่ 3 บ้านโหล๊ะยาว	505,490	16,630,900	10,414,520	568,400	28,119,310	46,632.35
หมู่ 4 บ้านไทรใหญ่	508,825	24,756,330	15,250,152	729,100	41,244,407	52,473.80
หมู่ 5 บ้านไทรใหญ่	538,530	21,778,892	14,989,240	786,300	38,092,262	45,024.14
หมู่ 6 บ้านหนองเสาธง	760,800	20,287,613	6,744,820	235,000	28,028,233	52,389.33
หมู่ 7 บ้านสามแยกคูหา	571,000	24,990,000	3,812,001	20,000	29,393,001	72,575.31
หมู่ 8 บ้านโคกค่าย	176,740	11,003,460	7,313,780	511,000	19,004,980	47,871.49
หมู่ 9 บ้านไสท้อน	418,860	7,746,590	4,104,560	409,000	12,779,010	38,490.99
เฉลี่ยรวมทุกพื้นที่	**541,013**	**18,079,614**	**8,964,945**	**641,551**	**54,670,380**	**40,165.60**

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2561)

รูปที่ 2-8 รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

(4) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พืชที่มีอนาคตและพืชเสริมรายได้ ตำบลควนรู มีการทำการเกษตรกรรม และสภาพพื้นที่มีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกพืชต่างๆ ดังนี้

(4.1) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นพืชอัตลักษณ์ของตำบลควนรู คือ ข้าวพื้นเมือง ผลผลิตเฉลี่ย 400-450 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนยางพาราได้รับผลผลิตเฉลี่ย 230 กิโลกรัมต่อไร่ แต่มีพื้นที่ปลูกมากกว่าข้าว เมื่อพิจารณาต้นทุนและผลตอบแทนพบว่า ข้าวมีผลตอบแทน 600 บาทต่อไร่ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนบาทต่อไร่ 2.01 ยางพารา ผลตอบแทน 4,050 บาทต่อไร่ ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรที่ปลูกยางพาราให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าการปลูกพืชอื่น (แต่มีข้อจำกัดในหลายด้าน) (ตารางที่ 2-8)

(4.2) รายได้เสริมคือ เลี้ยงโคพื้นเมืองและโคเพื่อการกีฬา

(4.3) พืชทางเลือกเพิ่มเติมในอนาคตคือ เกษตรอินทรีย์และหญ้าเลี้ยงสัตว์

ตารางที่ 2-8 ต้นทุน ผลตอบแทนการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

รายการ	ข้าวพันธ์พื้นเมือง	ยางพารา	หญ้าเลี้ยงสัตว์
ต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	3,000	4,000	-
ผลผลิตต่อไร่ (กก./ไร่)	450	230	-
ราคาผลผลิต ณ ไร่นา (บาท/กก.)	8	35	-
รวมมูลค่าผลผลิต (บาท/ไร่)	3,600	8,050	-
ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	600	4,050	-
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนทั้งหมด	1.20	2.01	-

ที่มา : จากการวิเคราะห์

บทที่ 3
ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

จากการศึกษาสภาพป่าไม้ได้จำแนกขอบเขตพื้นที่ วิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์โดยนำข้อมูลขอบเขตป่าไม้ซ้อนทับกับเขตปฏิรูปที่ดิน พบว่า พื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายทั้งหมดที่เหลือจากการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน แบ่งเป็นเขตอุทยานแห่งชาติและเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อจำแนกพื้นที่เขตป่าสงวนตามเขตการใช้ที่ดินป่าไม้ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 เรื่องการจำแนกเขตการใช้ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติ มีรายละเอียด ประกอบด้วย

1) พื้นที่ป่าไม้ ประกอบด้วย พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย พื้นที่เขตป่าไม้เพื่อเศรษฐกิจ (E) วางตัวอยู่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพื้นที่ตำบล มีเนื้อที่ 1,141 ไร่ หรือร้อยละ 5.39 ของพื้นที่ตำบล

2) พื้นที่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย กระจายตัวอยู่ทั่วไปของพื้นที่ตำบลยกเว้นบริเวณทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพื้นที่ มีเนื้อที่ 20,027 ไร่ หรือร้อยละ 94.61 ของพื้นที่ตำบล

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำธรรมชาติและการพัฒนา เป็นแม่น้ำลำคลองมีต้นกำเนิดมาจากทิศเหนือและตะวันตกไหลสู่ทิศใต้ในแต่ละบริเวณ ส่วนแม่น้ำที่เป็นต้นกำเนิดทางทิศเหนือของพื้นที่นั้นไหลมาจากทิศเหนือนอกพื้นที่แล้วไหลตลอดแนวตะวันออกลงสู่ทางด้านทิศใต้ของพื้นที่แม่น้ำลำคลองที่สำคัญ ประกอบด้วย (ตารางที่ 3-1)

1) คลองไสท้อน เป็นลำน้ำที่ไหลจากด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ไหลตามแนวเขตตำบลมีการไหลแบบทิศเหนือสู่ทิศใต้และออกนอกพื้นที่บริเวณบ้านควนหวาด

2) คลองตะเคียน เป็นลำน้ำที่ไหลต่อเนื่องมาจากคลองไสท้อนบริเวณบ้านโหละยาวมากจากอ่างเก็บน้ำหนองแฟบ

3) คลองนุ้ย เป็นลำน้ำที่ไหลจากตอนใต้ของพื้นที่ไหลลงมาทางทิศใต้ ผ่านโรงเรียนวัดคูหาในแล้วไหลออกนอกพื้นที่ตำบล

4) คลองรัตภูมิ เป็นลำน้ำที่มีทิศการไหลจากตะวันตกไปตะวันออก อยู่ทางทิศใต้ของพื้นที่ตำบล

ภายในพื้นที่มีแหล่งน้ำมากมายกระจายอยู่ทั่วบริเวณทั้งลำคลอง มีคลองส่งน้ำจากระบบชลประทานหลายสาย มีหนองบึงต่างๆทั้งที่บ้างก็มีการพัฒนาแล้วโดยการขุดลอกซ่อมบำรุงหรือรอ

งบประมาณปรับปรุง แต่ก็มีบางพื้นที่ที่เกษตรกรไม่อาจเข้าถึงและใช้น้ำทำการเกษตรได้อย่างเต็มที่เนื่องจากขาดแหล่งทุน ขาดน้ำต้นทุนของตนเอง บ้างก็ขาดพื้นที่ในการกักเก็บน้ำไว้ใช้ยามมีมากเกินความจำเป็นต้องสูญเสียลงสู่แม่น้ำอย่างน่าเสียดาย ทำให้แผนงานด้านการส่งเสริมการก่อสร้างแหล่งน้ำยังมีความจำเป็นเนื่องจากพื้นที่ทั้งหมดเป็นเขตเกษตรน้ำฝนและส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ชลประทาน

ตารางที่ 3-1 ทรัพยากรน้ำตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ประเภทของแหล่งน้ำ	จำนวน
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
คลอง ลำน้ำ ลำห้วย (สาย)	3
บึง หนอง (แห่ง)	-
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
ฝาย (แห่ง)	-
บ่อน้ำตื้น (แห่ง)	1,060
บ่อโยก (แห่ง)	-
น้ำดื่มและน้ำใช้	
การประปาตำบลควนรู (ร้อยละ)	-

3.2.2 แหล่งน้ำใต้ดิน

ก) แหล่งน้ำใต้ดิน จากข้อมูลธรณีสัณฐานมาตราส่วน 1:1,000,000 กรมทรัพยากรธรณี (2556) นำมาวิเคราะห์ชั้นน้ำที่พบในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

(1) ชั้นหินอุ้มน้ำหินชุดหมวดหินควนกลาง (Khuan Klang Aquifers : Ck) ประกอบด้วย หินโคลน หินดินดาน หินทราย และหินหินโคลนปนกรวด มีสีขาว สีเทา และสีน้ำตาล แสดงลักษณะเป็นชั้นบางถึงหนา เนื้อละเอียดถึงหยาบ การคัดขนาดไม่ดี เม็ดค่อนข้างกลม การเชื่อมประสานดี ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 5,050 ไร่

(2) ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนน้ำพา (Quaternary Aquifers : Qa) ประกอบด้วยกรวด ทราย ทรายแป้ง และดินเหนียว เกิดจากน้ำพัดพา กรวด หินดินทรายไปสะสมตัวอย่างไม่เป็นระบบ มีอิทธิพลของความลาดชันและน้ำผิวดินปะปนบ้าง จึงมีตะกอนหลายชนิดปนกัน ลักษณะเป็นภูมิประเทศที่ราบริมแม่น้ำพื้นที่ราบนี้มักเป็นแหล่งสะสมตัวของชั้นทรายแม่น้ำ โดยทั่วไปสภาพดินเป็นดินร่วนที่มีแร่ธาตุที่จำเป็นต่อพืชอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แต่เนื่องจากเป็นที่ราบจึงมักประสบกับน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝนเป็นประจำ มีพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ของตำบลควนรู ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 11,871 ไร่

(3) ชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนเศษหินเชิงเขา (Quaternary Aquifers : Qc) เศษหินนี้ประกอบด้วย หินควอร์ตไซต์ หินทราย หินทรายแป้ง หินแกรนิต ทราย ทรายแป้ง ดินลูกรัง และศิลาแลงอ่อน เกิดจากการผุพังของหินเดิม ตะกอนถูกพัดพาไม่ไกลจึงมักพบตามเชิงเขาหรือขอบแอ่ง ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 4,247 ไร่ รายละเอียดดังรูปที่ 3-3

ข) คุณภาพน้ำใต้ดินและศักยภาพในการพัฒนาน้ำใต้ดิน

ในการศึกษาคุณภาพน้ำใต้ดินของตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พิจารณาจากอัตราการให้น้ำ (yield) และปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (Tds) เพื่อหาเนื้อที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการจัดการน้ำและการพัฒนาน้ำใต้ดินให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค ได้ดำเนินการสำรวจและตรวจพบว่ามีพื้นที่ที่มีอัตราการให้น้ำ ในช่วง 2-10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง มีเนื้อที่มากที่สุด จำนวน 18,550 ไร่ หรือร้อยละ 87.63 ของเนื้อที่ตำบล และพบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า <500 มิลลิกรัมต่อลิตร เนื้อที่ 21,156 ไร่ หรือร้อยละ 99.94 ของเนื้อที่ตำบล ซึ่งสามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรมากกว่าการใช้เพื่ออุปโภค หากนำมาบริโภคต้องผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา, 2551) รายละเอียดดังตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-2 คุณภาพและอัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

อัตราการให้น้ำ	ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำ	ไร่	ร้อยละ
(ลบ.ม./ชม.)	(Tds)		
Yield <2	<500	2,536	11.98
Yield 10-20	<500	70	0.33
	500-1,500	12	0.06
Yield 2-10	<500	18,550	87.63
รวม		**21,168**	**100.00**

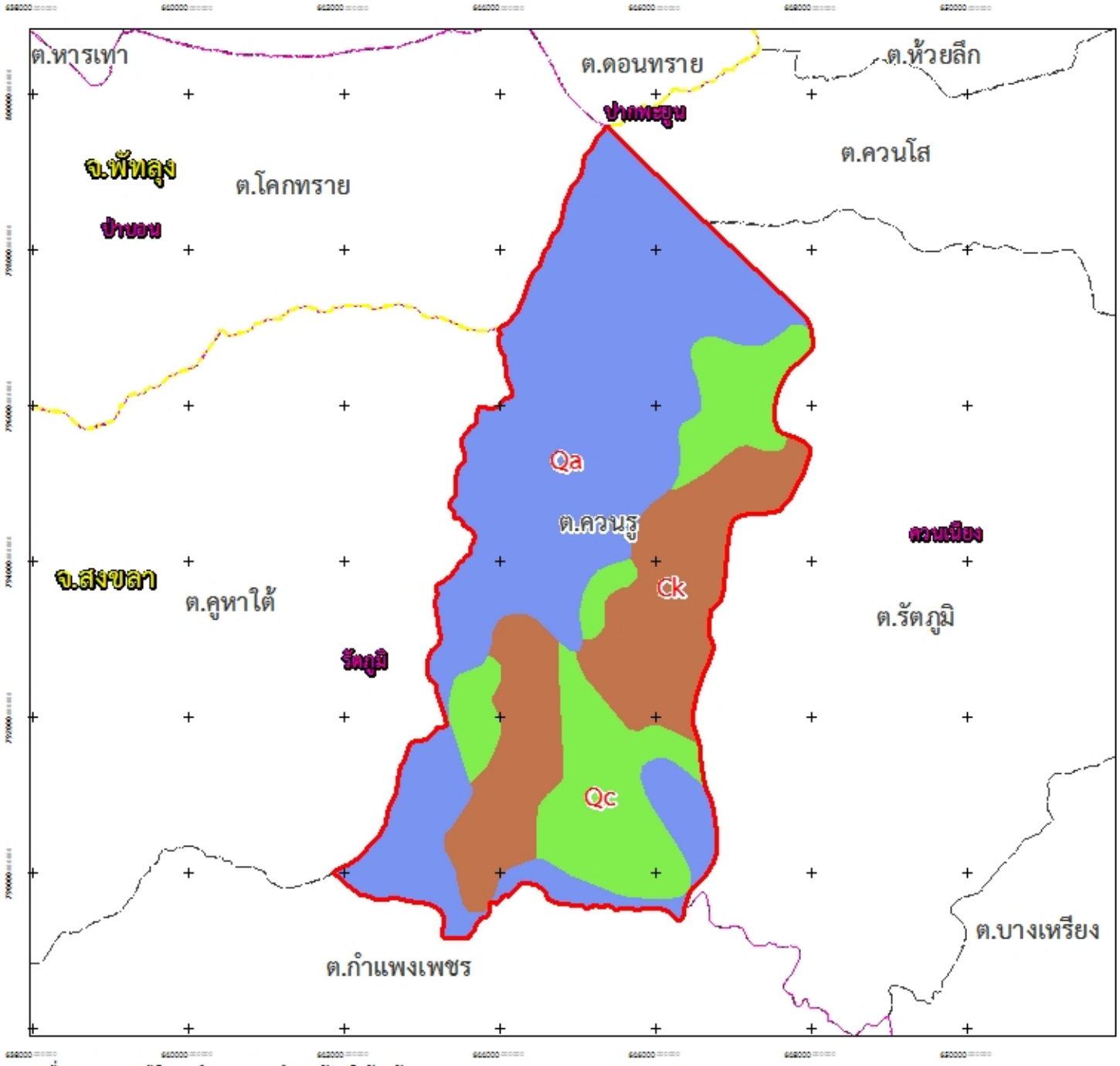
หมายเหตุ : Yield คือ อัตราการให้น้ำ มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

: Tds (Total dissolved solid) คือ ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนอยู่ในน้ำซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า มีหน่วยเป็นมิลลิกรัมต่อลิตร

ที่มา : กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2558)

เมื่อพิจารณาร่วมกับแผนที่อุทกธรณีวิทยา ซึ่งเป็นแผนที่ที่อธิบายลักษณะชั้นหินอุ้มน้ำ จะเห็นได้ว่าบริเวณพื้นที่ที่มีอัตราการให้ อยู่ในช่วง 2-10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง อยู่ในบริเวณชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนน้ำพา (Quaternary Aquifers : Qa) เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น การพัฒนาน้ำบาดาลควรจะมีความลึกประมาณ 15-40 เมตร ถ้าลึกมากกว่านี้โอกาสที่จะได้น้ำเค็มจะสูง เกษตรกรได้ดำเนินการขุดไปแล้วพบว่าฤดูแล้งจะทำให้น้ำบริเวณดังกล่าวมีรสกร่อย

แผนที่อุทกธรณีวิทยาตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

ตำบลควนรู

ขอบเขตอำเภอ

ขอบเขตตำบล

ขอบเขตจังหวัด

อัตราการให้น้ำ หน่วยน้ำในน้ำ

Ck	หมวดหินควนกลาง
Qa	ตะกอนน้ำพา
Qc	ตะกอนเศษหินเชิงเขาและตะกอนผุพังอยู่กับที่

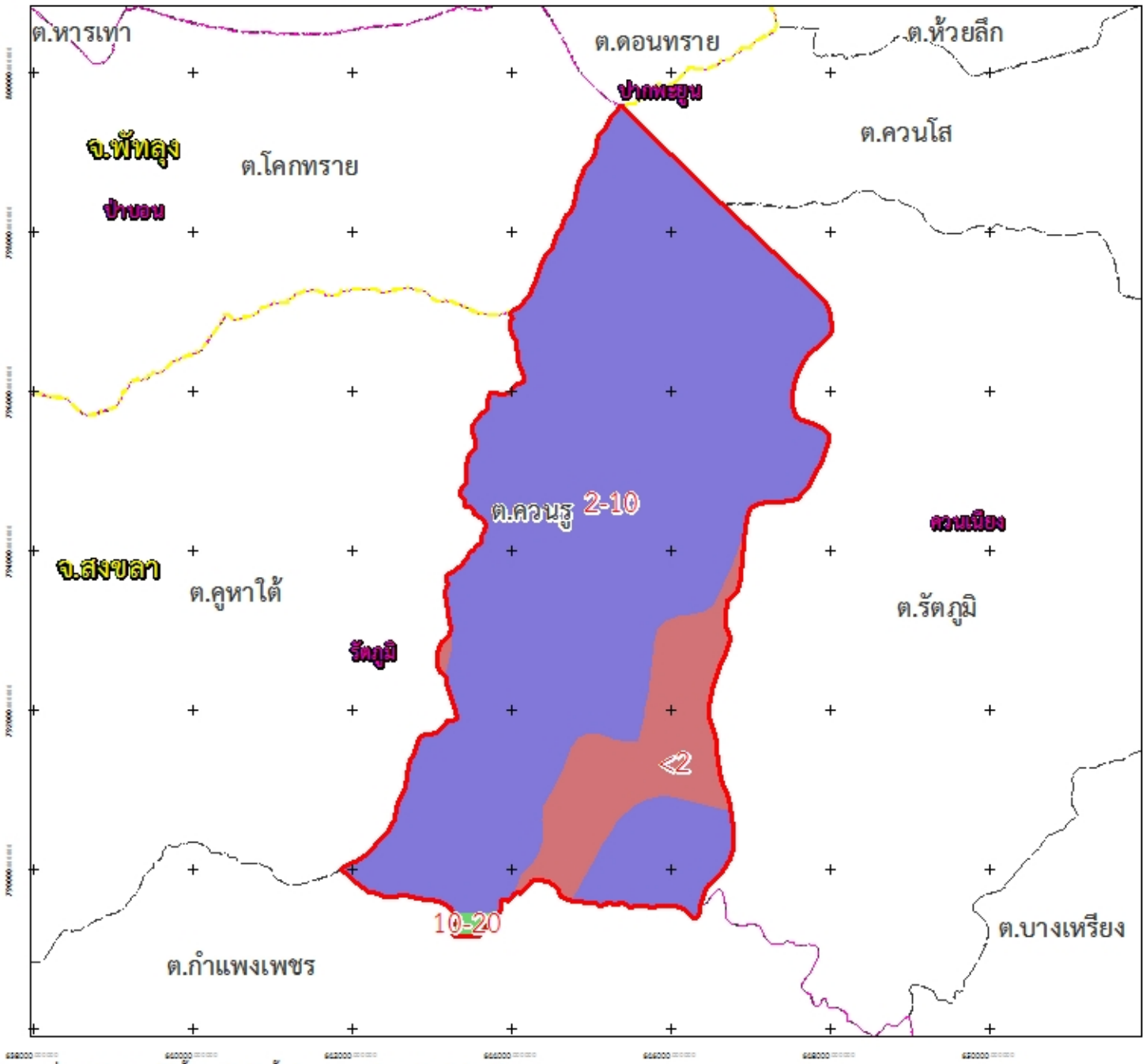
N W E S

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รูปที่ 3-1 อุทกธรณีวิทยาตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

แผนที่อัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

ตำบลควนรู

ขอบเขตอำเภอ

ขอบเขตตำบล

ขอบเขตจังหวัด

อัตราการให้น้ำ ปริมาณของแข็งที่ละลายเจือปนในน้ำ

<2 Yield <2/ Tds <500

2-10 Yield 2-10/ Tds <500

10-20 Yield 10-20/ Tds <500

Yield 10-20/ Tds 500-1,500

N W E S

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รูปที่ 3-2 อัตราการให้น้ำของหินอุ้มน้ำตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

3.3 ทรัพยากรดิน

จากการศึกษาทรัพยากรดิน พบว่า มี 7 ชุดดิน 4 ดินคล้ายและ 1 หน่วยแผนที่เบ็ดเตล็ด แสดงในรูปที่ 3-3 รูปที่ 3-4 และตารางที่ 3-3 สรุปได้ดังนี้

3.3.1 ชุดดินบางนราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวถึงดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 1,198 ไร่ หรือร้อยละ 5.66 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

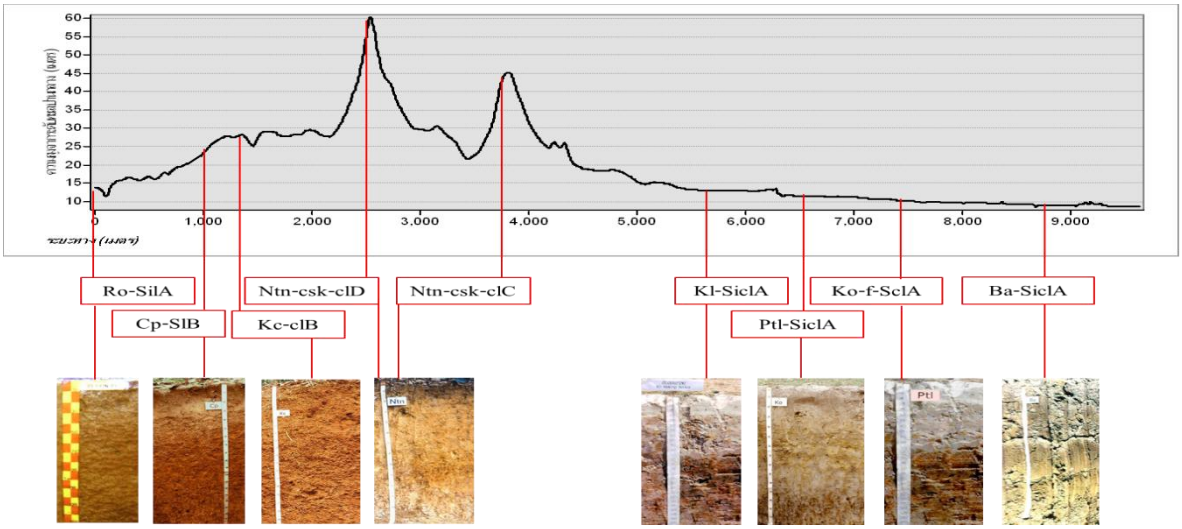
หน่วยแผนที่ Ba-clA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 774 ไร่ หรือร้อยละ 3.66 ของพื้นที่ตำบล

หน่วยแผนที่ Ba-siclA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 3,257 ไร่ หรือร้อยละ 11.92 ของพื้นที่ตำบล

3.3.2 ชุดดินชุมพรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 2,295 ไร่ หรือร้อยละ 10.84 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

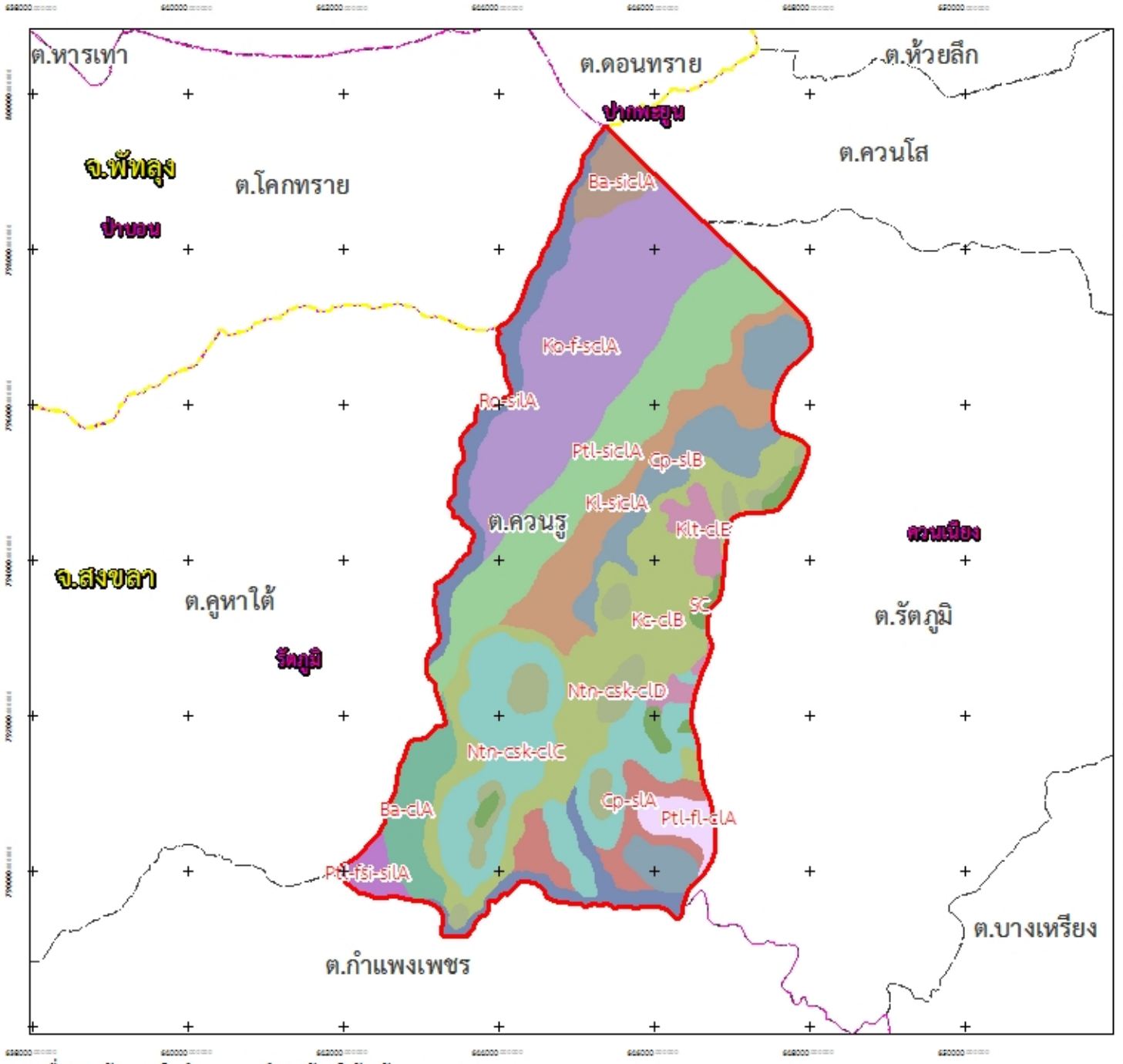
หน่วยแผนที่ Cp-slA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 712 ไร่ หรือร้อยละ 3.36 ของพื้นที่ตำบล

หน่วยแผนที่ Cp-slB สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 1,583 ไร่ หรือร้อยละ 7.48 ของพื้นที่ตำบล

รูปที่ 3-3 ภูมิประเทศและชุดดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

แผนที่ทรัพยากรดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

ตำบลควนรู

ขอบเขตอำเภอ

ขอบเขตตำบล

ขอบเขตจังหวัด

หน่วยแผนที่	กลุ่มชุดดิน
Ba-clA	ชุดดินบางนราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Ba-slclA	ชุดดินบางนราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง
Cp-slA	ชุดดินชุมทรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย
Cp-slB	ชุดดินชุมทรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย
Kc-clB	ชุดดินคลองชากที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Kl-slclA	ชุดดินแกลงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง
Klt-clB	ชุดดินคลองเต็งที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Ko-f-sclA	ดินลำดับชุดดินโคกสังขที่เป็นดินเนื้อละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย
Ntn-csk-clC	ดินลำดับชุดดินนาทอนปนเศษหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Ntn-csk-clD	ดินลำดับชุดดินนาทอนปนเศษหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Ptl-fl-clA	ชุดดินทับลุงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Ptl-fsi-silA	ดินลำดับชุดดินทับลุงที่เป็นดินร่วนละเอียดมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว
Ptl-slclA	ชุดดินทับลุงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง
Ra-silA	ชุดดินร้อยสามที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง
SC	ที่ลาดชันเชิงซ้อน

N W E S

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รูปที่ 3-4 ทรัพยากรดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่	คำอธิบาย	ไร่	ร้อยละ
Ba-clA	ชุดดินบางนราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 0-2	774	3.66
Ba-siclA	ชุดดินบางนราที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	424	2.00
Cp-slA	ชุดดินชุมพรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชันร้อยละ 0-2	712	3.36
Cp-slB	ชุดดินชุมพรที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชันร้อยละ 2-5	1,583	7.48
Kc-clB	ชุดดินคลองชากที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 2-5	3,242	15.32
Kl-siclA	ชุดดินแกลงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	1,490	7.04
Klt-clE	ชุดดินคลองเต็งที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 20-35	440	2.08
Ko-f-sclA	ดินคล้ายชุดดินโคกเคียนที่เป็นดินละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชันร้อยละ 0-2	3,938	18.60
Ntn-csk-clC	ดินคล้ายชุดดินนาทอนทีเป็นดินเหนียวปนกรวด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 5-12	2,594	12.25
Ntn-csk-clD	ดินคล้ายชุดดินนาทอนทีเป็นดินเหนียวปนกรวด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชันร้อยละ 12-20	894	4.22
Ptl-fl-silA	ดินคล้ายชุดดินพัทลุงทีเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	328	1.55
Ptl-fsi-silA	ดินคล้ายชุดดินพัทลุงทีเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	247	1.17
Ptl-siclA	ชุดดินพัทลุงทีมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	2,706	12.78
Ro-silA	ชุดดินรือเสาะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชันร้อยละ 0-2	1,491	7.04
SC	ที่ลาดชันเชิงซ้อน	305	1.44
รวมเนื้อที่		**21,168**	**100.00**

3.3.3 ชุดดินคลองชากที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 3,242 ไร่ หรือร้อยละ 15.32 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Kc-clB สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 3,242 ไร่ หรือร้อยละ 15.32 ของพื้นที่ตำบล

3.3.4 ชุดดินแกลงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 1,490 ไร่ หรือร้อยละ 7.04 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Kl-siclA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 1,490 ไร่ หรือร้อยละ 7.04 ของพื้นที่ตำบล

3.3.5 ชุดดินคลองเต็งที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 440 ไร่ หรือร้อยละ 2.08 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ktl-clE สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 440 ไร่ หรือร้อยละ 2.08 ของพื้นที่ตำบล

3.3.6 ดินคล้ายชุดดินโคกเคียนที่เป็นดินละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 3,954 ไร่ หรือร้อยละ 18.68 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ko-f-sclA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 3,954 ไร่ หรือร้อยละ 18.68 ของพื้นที่ตำบล

3.3.7 ดินคล้ายชุดดินนาทอนที่เป็นดินเหนียวปนกรวด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 3,487 ไร่ หรือร้อยละ 16.47 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ntn-csk-clC สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 2,953 ไร่ หรือร้อยละ 12.25 ของพื้นที่ตำบล

หน่วยแผนที่ Ntn-csk-clD สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 894 ไร่ หรือร้อยละ 4.22 ของพื้นที่ตำบล

3.3.8 ดินคล้ายชุดดินพัทลุงที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 328 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ptl-fl-silA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 328 ไร่ หรือร้อยละ 1.55 ของพื้นที่ตำบล

3.3.9 ดินคล้ายชุดดินพัทลุงที่เป็นดินร่วนปนทรายแป้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 247 ไร่ หรือร้อยละ 1.17 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ptl-fsi-silA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 247 ไร่ หรือร้อยละ 1.17 ของพื้นที่ตำบล

3.3.10 ชุดดินพัทลุงที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 2,706 ไร่ หรือร้อยละ 12.78 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ptl-siclA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 2,706 ไร่ หรือร้อยละ 12.78 ของพื้นที่ตำบล

3.3.11 ชุดดินรือเสาะที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบ การระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 1,476 ไร่ หรือร้อยละ 6.97 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ Ro-silA สภาพพื้นที่ราบเรียบ มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อที่ 1,476 ไร่ หรือร้อยละ 6.97 ของพื้นที่ตำบล

3.3.12 พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน สภาพพื้นที่เป็นเนินเขา การระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 305 ไร่ หรือร้อยละ 1.44 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

หน่วยแผนที่ SC สภาพพื้นที่เป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่ 305 ไร่ หรือร้อยละ 1.44 ของพื้นที่ตำบล

ตารางที่ 3-4 คุณสมบัติดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่	Text	Drainage	CEC	OM	P_2O_5	K_2O	pH	Depth	Slope	ไร่	ร้อยละ
Ba-clA	cl	Pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	774	3.66
Ba-siclA	sicl	pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	424	2.00
Cp-slA	sl	wd	<10	-	-	-	5.0-6.0	0-150	0-2	712	3.36
Cp-slB	sl	wd	<10	-	-	-	5.0-6.0	0-150	2-5	1,583	7.48
Kc-clB	cl	wd	<10	-	-	-	5.0-6.0	0-150	2-5	3,242	15.32
Kl-siclA	sicl	pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	1,490	7.04
Klt-clE	cl	wd	<10	-	-	-	4.5-5.0	0-150	20-35	440	2.08
Ko-f-sclA	scl	pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	3,938	18.60
Ntn-csk-clC	cl	wd	<10	-	-	-	5.0-5.5	0-150	5-12	2,594	12.25
Ntn-csk-clD	cl	wd	<10	-	-	-	4.5-5.0	0-150	12-20	894	4.22
Ptl-fl-silA	sil	pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	328	1.55
Ptl-fsi-silA	sil	pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	247	1.17
Ptl-siclA	sicl	pd	<10	-	-	-	5.5-6.5	>150	0-2	2,706	12.78
Ro-silA	sil	wd	<10	-	-	-	4.5-6.0	>150	0-2	1,491	7.04
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	<35	305	1.44
รวม										**21,168**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: ดัดแปลงจากกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

คำอธิบายสมบัติดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

$Text_{top}$ เนื้อดินบน

sl	ดินร่วนปนทราย (sandy loam)
sil	ดินร่วนปนทรายแป้ง (silt loam)
cl	ดินร่วนเหนียว (clay loam)
gsl	ดินร่วนปนทรายปนเศษหิน (gravelly sandy loam)
gcl	ดินร่วนเหนียวปนเศษหิน (gravelly clay loam)

Drainage การระบาย (ชั้นการระบายน้ำ)

swp	ระบายน้ำค่อนข้างเลว (somewhat poorly drained)
mw	ระบายน้ำดีปานกลาง (moderately well drained)
wd	ระบายน้ำดี (well drained)

BS_{top} ความอิ่มตัวเบสหรืออัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส (base saturation หรือ base saturation percentage) ของดินบน (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 35
m	(medium) น้อยกว่า 35-75

CEC_{top} ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (cmol/kg soil)

l	(low) 3-10
m	(medium) 10-16

OM อินทรียวัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5

P_2O_5 อินทรียวัตถุหรือ organic matter (เปอร์เซ็นต์)

l	(low) น้อยกว่า 1.0
m	(medium) 1.0-2.5
h	(high) มากกว่า 2.5

Depth ความลึกของดิน (เซนติเมตร)

ตื้นมาก	(very shallow) 0-25
ตื้น	(shallow) 25-50
ลึกปานกลาง	(moderately deep) 50-100
ลึกมาก	(very deep) มากกว่า 150

Slope ความลาดชันของพื้นที่ (เปอร์เซ็นต์)

A	0-2	พื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ
B	2-5	พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สภาพพื้นที่ลาดชันน้อยมาก
C	5-12	พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด สภาพพื้นที่ลาดชันเล็กน้อย
D	12-20	พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน สภาพพื้นที่ลาดชันปานกลาง
E	20-35	พื้นที่เนินเขา สภาพพื้นที่สูง

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา มีการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การใช้ที่ดินเพื่อผลิตสินค้าเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่ปลูกมากบริเวณ หมู่ที่ 8 และหมู่ที่ 9 และบางส่วนของหมู่ที่ 2 พืชที่ปลูกเป็นพืชมีดั้งเดิม 4-5 สายพันธุ์ ในอดีตได้รับผลผลิต 350 กิโลกรัม/ไร่ บางพื้นที่ได้รับการส่งเสริมเข้าโครงการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น เกษตรแปลงใหญ่ ระบบการผลิตข้าวครบวงจร ทำให้ได้รับผลผลิตสูงถึง 450 กิโลกรัม/ไร่ ส่วนใหญ่แล้วร้อยละ 90 เพื่อการบริโภคในครัวเรือน ร้อยละ 10 หรือเพื่อจำหน่าย พื้นที่ปลูกยางพาราส่วนใหญ่ปลูกมากบริเวณ หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 6 บนพื้นที่มีความลาดชันของพื้นที่ตำบลและกระจายอยู่ในพื้นที่ปลูกข้าว แต่เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสมทำให้ผลผลิตต่ำ การเจริญเติบโตไม่ดี และการจำหน่ายโดยมากเป็นแบบขายน้ำยางมากกว่ายางแผ่น พื้นที่ปลูกไม้ผล เป็นการปรับพื้นที่ส่วนหนึ่งมาผลิต บางพื้นที่จัดทำเป็นระบบของการเกษตรแบบผสมผสาน พื้นที่เลี้ยงสัตว์และปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ คือ หญ้าหวายข้อส่วนใหญ่เลี้ยงโคพื้นเมืองและเพื่อการกีฬาพื้นบ้าน

การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักมีบ้างแต่เมื่อเทียบถึงอัตราการนำไปใช้ในการผลิตพืชแล้ว คิดเป็นอัตราส่วน 1:9 ของปุ๋ยเคมีทางการเกษตร การใช้วัสดุปรับปรุงดิน ได้แก่ โดโลไมท์หรือหินปูนฝุ่น มีการแจกจ่ายตามรอบของที่ได้รับการส่งเสริม ส่วนใหญ่นำไปใช้ในพื้นที่ปลูกยางพาราและข้าว ได้รับการแนะนำให้ใช้ 500 กิโลกรัม/ไร่ เพื่อยกระดับปฏิกิริยาดินให้สูงขึ้น การใช้พืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน มีการส่งเสริมปอเทืองเพื่อไถกลบเป็นปุ๋ยธรรมชาติเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดิน เกษตรกรสามารถหาใช้ได้แทบทุกประเภทที่คลุมดินหรือไถกลบเพื่อเพิ่มปริมาณอินทรียวัตถุ พืชตระกูลถั่วก็สามารถใช้ได้เช่นกัน เพียงแต่สถานีพัฒนาที่ดินสงขลาไม่ส่งเสริมเพราะเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจ (ถั่วเขียว) และส่วนใหญ่เกษตรกรไม่เก็บไว้เป็นเมล็ดพืชเพื่อขยายในที่มีการผลิตต่อไป การใช้ปุ๋ยเคมีทางการเกษตร สำหรับข้าวนั้นใช้สูตร 16-8-4 ส่วนยางพาราเกษตรกรไม่ได้ใช้ปุ๋ยเคมีเท่าที่ควรเนื่องจาก ราคาผลผลิตต่อกิโลกรัมต่ำและถึงแม้ไม่ได้ใส่ก็ยังได้รับผลผลิตอยู่ไม่เหมือนสินค้าเกษตรประเภทปาล์มน้ำมันที่ต้องอาศัยปุ๋ยเคมีเป็นส่วนใหญ่ในการผลิต

แหล่งน้ำ ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีมากกว่า 2,207.4 มิลลิเมตร/ปี เพียงพอต่อการผลิตข้าวในฤดูนาปี แหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วย แม่น้ำ คลอง ห้วย ประกอบด้วยคลองไสใหญ่ฯลฯ มีทิศทางการไหลมาจากเหนือลงสู่ทิศใต้และและตะวันออกเฉียงใต้ของพื้นที่ตำบลควนรู แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น บางส่วนเกษตรกรขุดลอกไว้ใช้สำหรับครัวเรือนตนเอง แต่ยังไม่เพียงพอต่อการใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้ความสนใจในพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ของตนเอง หากมีแนวคิดในการพัฒนาเมื่อก่อสร้างระบบหรือแหล่งกักเก็บที่มีขนาดใหญ่ พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ในพื้นที่ตอนบนและแนวตะวันตกตลอดแนวของพื้นที่ตำบล แต่จากการสำรวจและสอบถามเกษตรกรพบว่า ทุกปีมีการซ่อมบำรุงโดยขุดลอกเหมือง เป็นระยะทำให้มีการปิดการระบายน้ำและระบายสู่เส้นทางอื่นๆ ทำให้มีการใช้น้ำเกิดปัญหาด้านการพัฒนาและระบายน้ำใช้โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกข้าวฤดูนาปรัง

การตลาดและการรวมกลุ่มเพื่อผลิต การขายสินค้าเกษตร การผลิตข้าวเพื่อการบริโภคมีโรงสีข้าวชุมชน เมื่อผลิตแล้วส่งมาแปรรูปภายในพื้นที่ตำบล การขายน้ำยางพารามีจุดรับซื้อตามหมู่บ้านหลายจุด การขายปาล์มน้ำมันมีจุดรับซื้อใกล้เคียงที่สุดคือภายนอกตำบลที่เป็นลานรับซื้อ การรวมกลุ่มเพื่อผลิต เกษตรกรขาดการรวมตัวผลิตสินค้าเกษตรแบบกลุ่ม ต่างคนต่างคิดทำตามความพอใจ ยางพาราที่ปลูกและมีพื้นที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่ปลูกข้าว ทำให้พื้นที่ปลูกข้าวมีน้อยลงในปัจจุบันเกษตรกรมีแนวคิดในการผลิตพื้นที่ปลูกยางพาราในนาข้าวกลับมาปลูกข้าวเช่นเดิมแต่ยังขาดทุนอยู่ ตำบลควนรู ได้รับโอกาสด้านการจัดสร้างโรงสีชุมชน โรงเรือนเพาะชำกล้าไม้ชุมชนหรือแจกจ่ายกล้าไม้ยืนต้นกว่า 20,000 ต้น เพื่อวางแผนการผลิตและการแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์และเครื่องครัวบางประเภท

(1) ปัญหาหลักของตำบลควนรู ประกอบด้วย

(1.1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วย ดินที่มีอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 9,907 ไร่ ดินที่มีอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 440 ไร่

(1.2) ผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตไม่เพียงพอและทั่วถึง การขาดความรู้ด้านการตลาดและการแปรรูปผลผลิตเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

(1.3) พื้นที่นาทิ้งร้าง ส่วนหนึ่งเกิดจากการไปประกอบอาชีพด้านอื่น และทำการเกษตรแล้วผลผลิตเสียหายจากโรคแมลง และระบบของการจัดการดินและพืชที่ไม่เหมาะสม

(1.4) ขาดแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ บางส่วนเกษตรกรขุดลอกไว้ใช้สำหรับครัวเรือนตนเอง แต่ยังไม่เพียงพอต่อการใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้ความสนใจในพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ของตนเอง หากมีแนวคิดในการพัฒนาเมื่อก่อสร้างระบบหรือแหล่งกักเก็บที่มีขนาดใหญ่ พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ในพื้นที่ตอนบนและแนวตะวันตกตลอดแนวของพื้นที่ตำบล แต่จากการสำรวจและสอบถามเกษตรกรพบว่า ทุกปีมีการซ่อมบำรุงโดยขุดลอกเหมือง เป็นระยะทำให้มีการปิดการระบายน้ำและระบายสู่เส้นทางอื่นๆ ทำให้มีการใช้น้ำเกิดปัญหาด้านการพัฒนาและระบายน้ำใช้โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกข้าวฤดูนาปรัง

(1.5) ขาดเส้นทางการสัญจร การประกอบอาชีพเกษตรส่วนใหญ่เป็นการเก็บเกี่ยวผลผลิตและนำกลับมาจัดการแปรรูป พักผลผลิตเพื่อรอการจำหน่าย ขณะเดียวกันการสัญจรไปมามีความจำเป็นด้านการเดินทาง ขนส่ง การจัดการแปลงปลูก เมื่อเกิดความชำรุดหรือการพัฒนาเข้าไม่ถึงแปลงเกษตรทำให้เกิดปัญหาด้านเส้นทางเพื่อสัญจรขนถ่าย

(2) ที่มาของรายได้จากการเกษตรในปัจจุบัน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบลควนรู คือ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมันและไม้ผลผสม ปศุสัตว์ มีการเลี้ยงโค

(3) ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรตำบลควนรู ประกอบด้วย

(3.1) เครื่องมือและอุปกรณ์ในการตรวจวัดปริมาณธาตุอาหารพืชแบบได้ผลทันที แต่ปัจจุบันมีแอพลิเคชั่นต่างๆ พัฒนาทดแทนพร้อมคำแนะนำในการใช้ปุ๋ยและการใช้ที่ดินที่ตรงตามความต้องการของพืช

(3.2) เกษตรกรบางส่วนต้องการลดพื้นที่ปลูกยางพาราเพื่อปลูกพืชชนิดอื่น

(3.3) การปรับเปลี่ยนการผลิตประเภทพืชที่ปลูกข้าวเพื่อผลิตหญ้าเลี้ยงสัตว์ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านการหาแหล่งน้ำและระบบน้ำเพื่อการปรับเปลี่ยนซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้น้ำในการผลิต

(3.4) วัสดุปูนเพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน

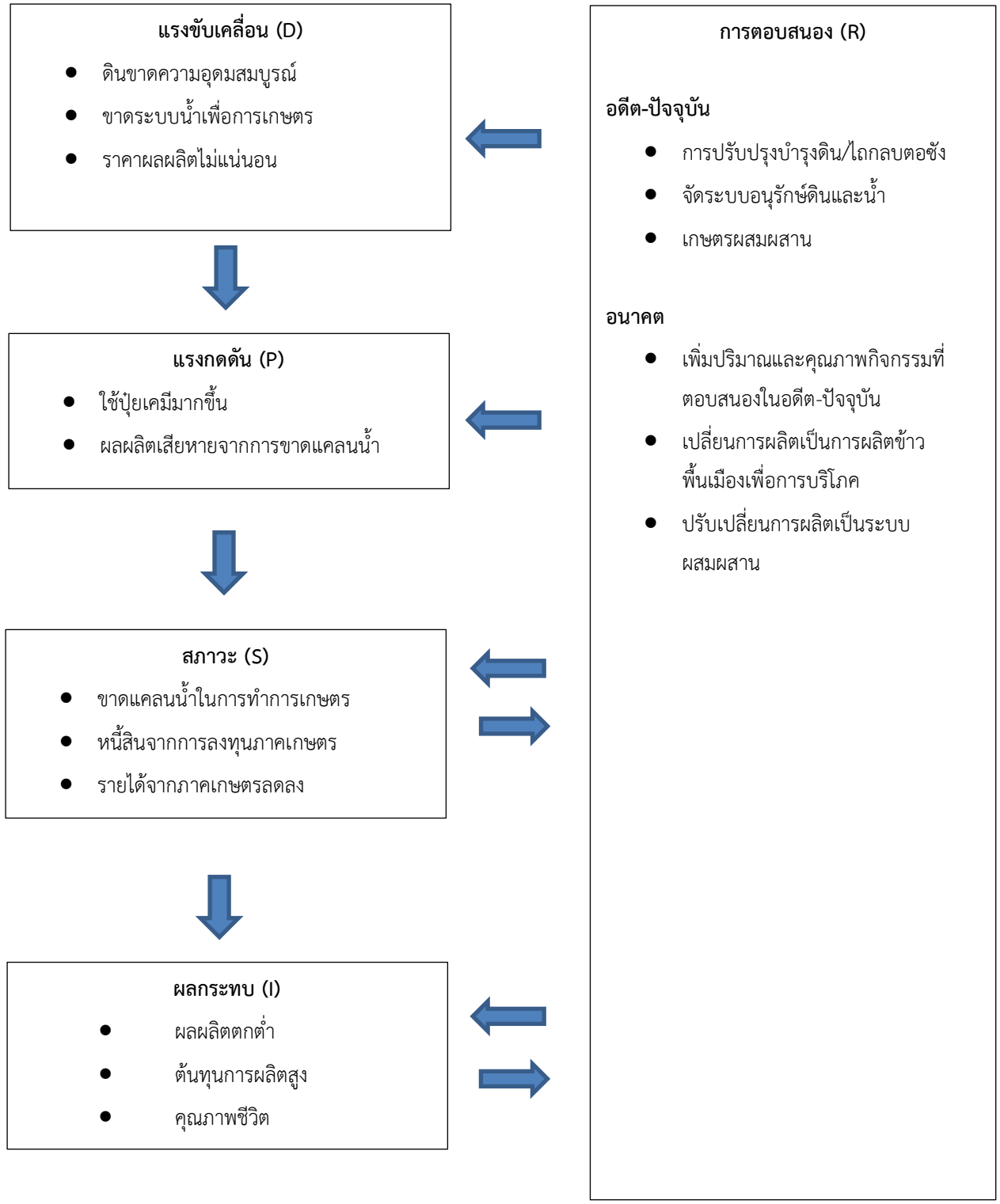
(3.5) แหล่งน้ำขนาดเล็กประจำไร่นาตนเองเพื่อใช้ในการการเกษตร

(3.6) แหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สาธารณะ

(4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา มียุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลควนรู ปี พ.ศ. 2561-2565 และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของกิจกรรมที่ต้องดำเนินงานแล้วในส่วนของสถานีพัฒนาที่ดินสงขลา มีแผนงานแต่ขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในพื้นที่ตำบลควนรู ความต้องการที่รับทราบเข้ามาจะชี้เป้าได้ชัดเจนระดับครัวเรือน เป็นทิศทางที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

(4.1) ยุทธศาสตร์ที่ 2: อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(4.2) ยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาอาชีพและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ดังรูปที่ 4-2 มีรายละเอียดดังนี้

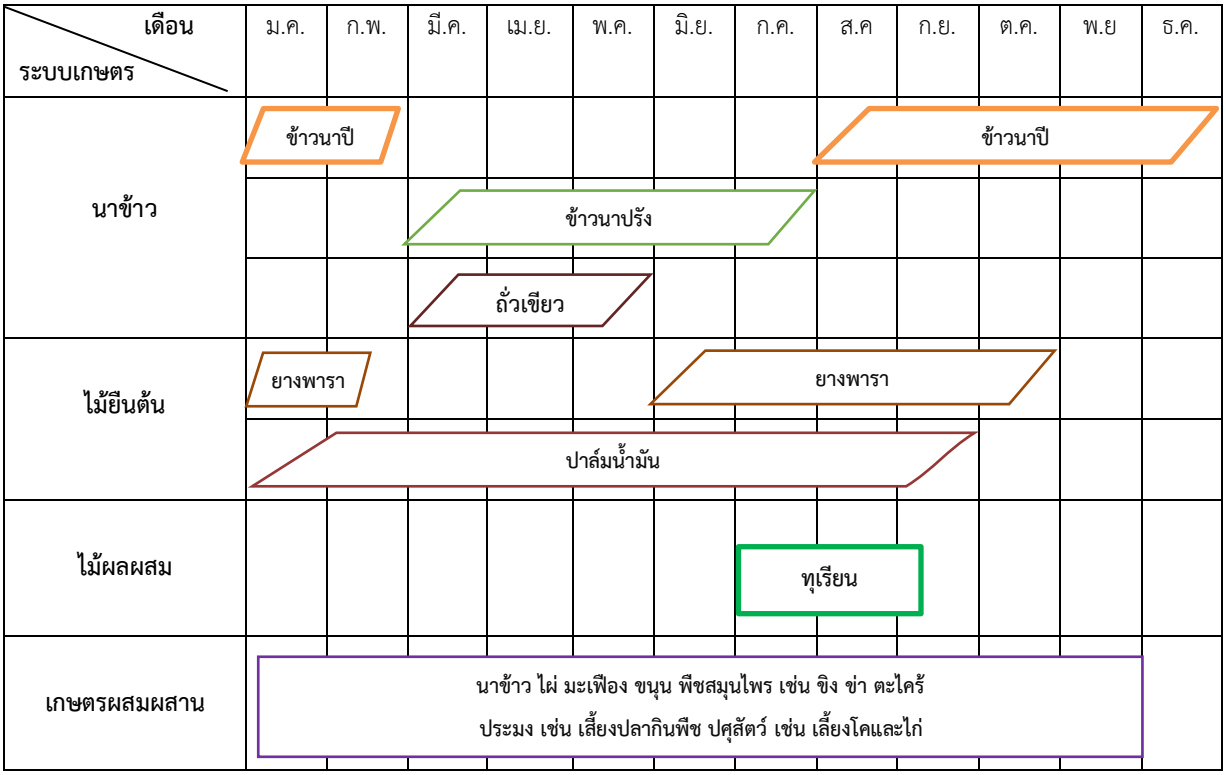
การปลูกข้าวนาปี เริ่มปลูกเดือนสิงหาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ พันธ์ที่ปลูก คือ ปทุมธานี 1 และชัยนาท 1

การปลูกข้าวนาปรัง เริ่มปลูกเดือนมีนาคมถึงเดือนกรกฎาคม พันธ์ที่ปลูก คือ เล็บนกปัตตานีและเฉี้ยงพัทลุง

การผลิตไม้ผล เริ่มให้ผลผลิตช่วงช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกลางเดือนกันยายน นอกช่วงเวลานั้นเป็นการบำรุงรักษา

การปลูกถั่วเขียว เริ่มเพาะปลูกภายหลังมีการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี มีอายุปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 65-70 วัน

การปลูกยางพารา เริ่มให้ผลผลิตช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกลางเดือนกันยายน นอกเวลานั้นคือช่วงยางพาราผลัดใบ และฤดูฝน

รูปที่ 4-2 ปฏิทินการเพาะปลูกพืชตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

ดังที่กล่าวข้างต้นว่า วัตถุประสงค์ของการจัดทำ PRA ก็เพื่อให้ทราบความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์จึงมีความจำเป็นต้องแบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551 มาตรา 16 (ตารางที่ 4-1 ตารางที่ 4-2 และตารางที่ 4-3)

จากผลการจัดทำ PRA ในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ที่ระบุถึง ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร/ชุมชนไว้ข้างต้นนั้น การวิเคราะห์ที่จะเริ่มต้นด้วยการนำระบบ DPSIR มาใช้เพื่อระบุปัญหาในภาพรวม หลังจากนั้นจะเป็นการจัดทำตาราง (Matrix) ที่ระบุปัญหา ความต้องการ การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ความเหมาะสมของดิน การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคตพร้อมข้อเสนอแนะ และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด

จากรูปที่ 4-1 การวิเคราะห์ภาพรวมในระบบ DPSIR แสดงให้เห็นว่าตำบลควนรู มีปัญหาความอุดมสมบูรณ์ และขาดแคลนน้ำ ระบบส่งน้ำ ทำให้ผลผลิตของพืชที่ปลูกค่อนข้างต่ำ ต้องลงทุนซื้อปุ๋ยเคมี และต้องจ่ายน้ำมันเป็นเชื้อเพลิงเพื่อสูบน้ำเข้าพื้นที่ บ้างปีพืชผลเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ เป็นสาเหตุทำให้พื้นที่ถูกทิ้งร้าง การวิเคราะห์โดยจัดทำตาราง (Matrix) ดังตัวอย่างในตารางที่ 4-1 แสดงให้เห็น

อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสำรวจรายละเอียดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง โดยจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

1. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร (ตารางที่ 4-4 และรูปที่ 4-3) โดยระบุรายชื่อ พิกัด การใช้ที่ดินในปัจจุบัน เพื่อตรวจสอบปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ต่ำตามปัญหาที่เกษตรกรต้องการไปแก้ไขและปรับปรุง ปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การใช้ที่ดินเป็นนาข้าวและยางพารา มีความเหมาะสมของดินอยู่ในชั้น S1-N การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคต เกษตรกรต้องการผลิตพืชเดิมต่อไป จึงกำหนดไว้เป็นนาข้าว แต่จะมีการเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเพื่อบริโภคเป็น “การผลิตข้าวมาตรฐานสินค้าเกษตร” แทน โดยกำหนดเป็นเขตเกษตรกรรม

ความต้องการของเกษตรกร : ปรับปรุงบำรุงดิน

<u>สาเหตุ</u> จากผลการวิเคราะห์ดิน 14 ตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

1. ปฏิกิริยาของดิน (pH)

4.5-5.0	กรดจัดมาก	= 6 ตัวอย่าง
5.1-5.5	กรดจัด	= 5 ตัวอย่าง
5.6-6.0	กรดปานกลาง	= 0 ตัวอย่าง
6.1-6.5	กรดเล็กน้อย	= 0 ตัวอย่าง
6.6-7.3	เป็นกลาง	= 0 ตัวอย่าง
7.4-8.4	เป็นกลางอย่างอ่อน	= 1 ตัวอย่าง

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา จากความต้องการของชุมชนและเกษตรกร (ส่วนที่ 1)

การมีส่วนร่วมของชุมชน		การใช้ที่ดิน	Soil Suit	เขตการใช้ที่ดิน/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรมแผนงานกรมพัฒนาที่ดิน
ปัญหา	ความต้องการ				
1. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ข้าว	S2	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ทำนา)	- การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ - การปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด - ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ไม้ผลผสม	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ไม้ผล) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ผล) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ผล)	- การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ - การปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด - ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ปาล์มน้ำมัน	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ยืนต้น)	- การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ - การปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด - ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ยางพารา	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ยืนต้น)	- การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ - การปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด - ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของชุมชน		การใช้ที่ดิน	Soil Suit	เขตการใช้ที่ดิน/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรมแผนงานกรมพัฒนาที่ดิน
ปัญหา	**ความต้องการ**				
2. ผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ	- การปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร	ข้าว	S2	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา)	- ปรับรูปแปลงนาลักษณะที่ 3 - ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน - ก่อสร้างระบบส่งน้ำ - ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
	- การปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร	ยางพารา	S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ยืนต้น)	- การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ - การปรับปรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
3. พื้นที่นาทิ้งร้าง	- การปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร	นาร้าง	S1, N	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ปศุสัตว์) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ปศุสัตว์)	- ไถกลบวัสดุในแปลงนา - ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน - การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด - ก่อสร้างระบบส่งน้ำ - ปรับรูปแปลงนาลักษณะที่ 1, 2, 3
4. ขาดแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ	- จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ข้าว	S2	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา)	- ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ - ก่อสร้างระบบส่งน้ำ
	- จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	หญ้าเลี้ยงสัตว์	N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ปศุสัตว์)	- ก่อสร้างระบบส่งน้ำ - ซ่อมบำรุงระบบส่งน้ำ
5. ขาดเส้นทางการสัญจร	- เส้นทางขนถ่ายผลผลิต	ยางพารา	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ยืนต้น) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ยืนต้น)	- จัดระบบทางลำเลียงในไร่นา

ตารางที่ 4-2 การวิเคราะห์ความต้องการจากกลุ่มจังหวัด/ องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา (ส่วนที่ 1)

นโยบาย	ความต้องการ	ความเชื่อมโยงกิจกรรมกรมพัฒนาที่ดิน	เขตการใช้ที่ดิน
1.กลุ่มจังหวัดภาคใต้	- พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยางพารา	- โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร - โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ไม้ยืนต้น) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ยืนต้น) - เขตปลูกไม้ยืนต้น
	- พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว	- ส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่เพื่อผลิตข้าวปลอดภัย/ข้าวอินทรีย์ ซึ่งมีโรงสีชุมชนรองรับผลผลิตภายในและมีกลุ่มผู้ใช้น้ำเป็นแกนนำจัดตั้งและพัฒนาขยายผล	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ทำนา)
2. จังหวัดสงขลา	- การพัฒนาภาคการเกษตร	- ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรหลัก โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (ยางพารา ข้าว ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน)	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ข้าว, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น)
	- จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	- พัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรแบบครบวงจร	- เขตพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ - เขตพัฒนาแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น
		- ส่งเสริมการรวมกลุ่มของสถาบันเกษตรกรและเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ทำนา)
3. อบต.ควนรู	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	- จัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดหรือจุดเรียนรู้การพัฒนาที่ดิน - ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาขนาด 1,260 ลบ.ม. - ก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ - ก่อสร้างเหมืองไส้ไก่	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ข้าว, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น)
	- การพัฒนาอาชีพฯ	- การใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร - การปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง) - การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด (โดโลไมต์) - ผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน (แปลงใหญ่) - ผลิตน้ำหมักชีวภาพ (แปลงใหญ่)	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ข้าว, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น)

ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จำเป็นต้องขอการสนับสนุนจากส่วนราชการต่างๆ (ตารางที่ 4-3 และตารางที่ 4-4)

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา (ส่วนที่ 2)

การมีส่วนร่วมของชุมชน		**การใช้ที่ดิน**	**Soil Suit**	**เขตการใช้ที่ดิน/ ข้อเสนอแนะ**	**กิจกรรมแผนงาน หน่วยงานสนับสนุน**
ปัญหา	**ความต้องการ**				
1.ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ข้าว	S2	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา)	โครงการผลิตข้าวแบบครบวงจร/ อบต. - โครงการส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่/ อบต. - โครงการปลูกพืชหลังนาสร้างรายได้/ อบต.
	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ไม้ผลผสม	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ผล) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ผล)	- โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก/ อบต. - จัดทำแปลงสาธิตปุ๋ยหมัก/อบต.
	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ปาล์มน้ำมัน	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ยืนต้น)	- โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก/ อบต. - จัดทำแปลงสาธิตปุ๋ยหมัก/อบต.
	- การปรับปรุงคุณภาพดิน - คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยเคมี	ยางพารา	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ยืนต้น)	- โครงการปลูกไม้ร่วมยางพารา/ อบต.
2.ผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ	การปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร	ข้าว	S2	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพชั้นดี (ไม้ผล)	- โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก/ อบต. - จัดทำแปลงสาธิตปุ๋ยหมัก/อบต.
3.พื้นที่นาทิ้งร้าง	การปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร	นาร้าง	S2, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ปศุสัตว์)	-

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

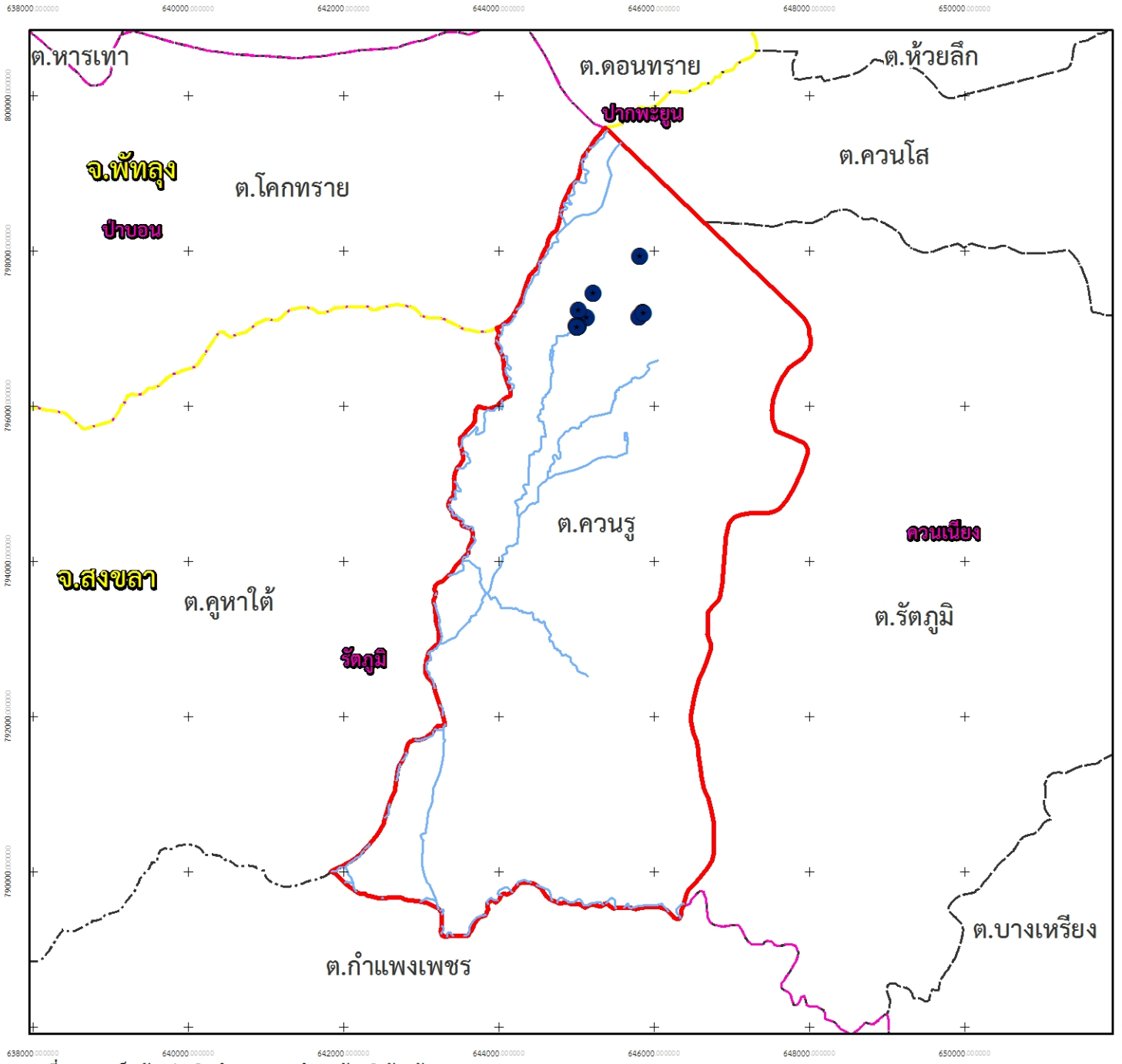
การมีส่วนร่วมของชุมชน		การใช้ที่ดิน	Soil Suit	เขตการใช้ที่ดิน/ข้อเสนอแนะ	กิจกรรมแผนงานหน่วยงานสนับสนุน
ปัญหา	ความต้องการ				
4.ขาดแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ	จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	ข้าว	S2	- เขตเกษตรกรรมชั้นดี (ทำนา)	- ปรับปรุงแหล่งน้ำสาธารณะ 6 แห่ง/ อบต.
	จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	หญ้าเลี้ยงสัตว์	N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ปศุสัตว์)	- ส่งเสริมการเลี้ยงโค/ อบต.
5.ขาดเส้นทางการสัญจร	เส้นทางขนถ่ายผลผลิต	ยางพารา	S2, S3, N	- เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ไม้ยืนต้น) - เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ (ไม้ยืนต้น)	-

หมายเหตุ: อาจจะมีกิจกรรมอื่นๆ ที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมที่ต้องการมาดำเนินการในพื้นที่ตำบลด้วย ขึ้นอยู่กับความพร้อมในการประสานของ สพด.

ตารางที่ 4-4 จุดเก็บตัวอย่างดินของเกษตรกรตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ไร่	pH	OM	P	K	พืช	E	N
						1:1	(%)	mg/kg	mg/kg			
1	นายนิตย์ สุวรรณภาโส	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	8	8.1	0.63	6	21	ข้าว	645860	797197
2	นางสุนี คงเอี่ยม	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	5	5.3	3.69	19	157	ข้าว	648178	799122
3	นางสายพิน ทวีวงศ์	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	6	5.4	1.60	7	79	ข้าว	645128	797132
4	นางจำเนียร จันทรโชติ	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	4	4.7	1.46	8	42	ข้าว	645223	797448
5	นายสมพง์ ศรีวะปะ	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	6	5.0	0.79	14	40	ข้าว	615713	797914
6	นางสาวลักษณา แก้วรัตน์	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	5	5.0	0.79	14	4.0	ข้าว	645028	797018
7	นายวิโรจน์ วิเศษสินธุ์	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	4	5.0	4.79	14	4.0	ข้าว	645816	797926
8	นางจัด ก่อกิ้มเส้ง	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	8	5.0	0.79	14	4.0	ข้าว	645023	797230
9	นายภิรมย์ คงมัยลิก	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	6	5.0	0.79	14	4.0	ข้าว	645028	797026
10	นายถาวร ศรีวะปะ	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	5	5.4	3.69	7	79	ข้าว	645016	797018
11	นายบุญชอบ ทองดี	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	5	5.4	3.69	7	79	ข้าว	645001	797032
12	นายไพบูลย์ หนูราช	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	8	5.4	3.69	7	79	ข้าว	645009	797012
13	นายเปลื้อง ทับถือบุญ	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	6	8.1	0.63	6	27	ข้าว	645813	797146
14	นายวรรณะ ขุนเดื่อ	ควนรู	รัตภูมิ	สข.	8	8.1	0.63	6	27	ข้าว	645869	797192

แผนที่การเก็บตัวอย่างดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์และคำอธิบาย

- ตำบลควนรู
- ขอบเขตอำเภอ
- ขอบเขตตำบล
- ขอบเขตจังหวัด
- จุดเก็บตัวอย่างดิน
- ทางน้ำ

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12

รูปที่ 4-3 จุดเก็บตัวอย่างดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

สรุปได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น กรดจัดมาก ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : สาธิต แนะนำ สนับสนุนให้ใช้ โดโลไมท์ หินปูนฝุ่น เป็นต้น

2. อินทรียวัตถุ (%)

<0.5 = 0 ตัวอย่าง

0.5-1.0 = 7 ตัวอย่าง

1.0-1.5 = 1 ตัวอย่าง

1.5-2.5 = 1 ตัวอย่าง

2.5-3.5 = 0 ตัวอย่าง

3.5-4.5 = 4 ตัวอย่าง

>4.5 = 1 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่าพื้นที่ทั้งหมดมีอินทรียวัตถุ ต่ำ มีความจำเป็นต้องเพิ่มให้สูงขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : สาธิต แนะนำ สนับสนุนการใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและพืชปุ๋ยสด รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ปุ๋ย พืชสดชนิดต่างๆ

3. ฟอสฟอรัส (P)

<5 mg/kg = 0 ตัวอย่าง

5-8 = 8 ตัวอย่าง

9-16 = 5 ตัวอย่าง

17-30 = 1 ตัวอย่าง

>30 = 0 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ ฟอสฟอรัส ต่ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

4. โปแทสเซียม (K)

<15 mg/kg = 4 ตัวอย่าง

16-30 mg/kg = 3 ตัวอย่าง

31-60 mg/kg = 2 ตัวอย่าง

61-120 mg/kg = 4 ตัวอย่าง

>120 mg/kg = 1 ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ โปแทสเซียม ต่ำมาก-สูง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

2) ผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ มีความเหมาะสมของดินอยู่ในชั้น S1-N เนื่องจากขาดการปรับปรุงดินที่เหมาะสม ใช้ปุ๋ยโดยไม่ทราบค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช ผลิตสินค้าเกษตรเดิมซ้ำพื้นที่ต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน จึงกำหนดเป็นเขตเกษตรกรรม

สาเหตุ ขาดการรวมกลุ่มเพื่อผลิตสินค้าเกษตร และมีการผลิตโดยไม่ศึกษาความต้องการของตลาด

สรุปได้ว่า ปริมาณผลผลิตที่มีมากกว่าความต้องการของตลาด มีการแปรรูปสู่ตลาดให้เลือกอย่างจำกัด และขาดการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นทางเลือกใหม่ที่มีอนาคต

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : ปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตร

3) พื้นที่นาทิ้งร้าง การใช้ที่ดินในอนาคตมีความต้องการเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตถึงแม้จะมีราคาที่จูงใจแต่ก็มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน ดังนั้นพื้นที่นาร้างนี้ อาจถูกปรับเปลี่ยนเป็นพืชยืนต้น เช่น มะพร้าว ปาล์มน้ำมันหรือไม้ผลผสม เป็นต้น จึงกำหนดเป็นเขตเกษตรกรรม

สาเหตุ การไปประกอบอาชีพอื่นการปลูกข้าวทำนาไม่คุ้มต่อการลงทุน และผลตอบแทนต่อไร่ต่ำ

สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมการใช้ที่ดินให้สามรถผลิตพืชเพื่อการบริโภคได้

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : สนับสนุนการปลูกข้าวผ่านโครงการปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อปลูกข้าว ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนสินค้าเกษตรที่เป็นทางเลือกที่เหมาะสม เช่น การปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

4) ขาดแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ เป็นพื้นที่ปลูกพืชหลายชนิด เช่นข้าว ไม้ผลผสมฯลฯ ความต้องการแหล่งน้ำและระบบนี้มีทั้งแบบผลิตพืชเดิม และพืชในอนาคต คือ หญ้าเลี้ยงสัตว์ จึงกำหนดเป็นเขตพัฒนาแหล่งน้ำ

ความต้องการของเกษตรกร : จัดสรรแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

สาเหตุ ขาดระบบการจัดสรรน้ำและแหล่งน้ำในการจัดส่งและระบายน้ำสู่พื้นที่ จากการวิเคราะห์ถึงสภาพภูมิอากาศ มีปริมาณฝนเฉลี่ย 2,207.4 มิลลิเมตรต่อปี มีช่วงที่มีน้ำน้อย คือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน และกรกฎาคม เป็นเวลาประมาณ 4 เดือน (ดังรายละเอียด ในหัวข้อ 2.5) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรคือ การขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ อนึ่งบ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนาแต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบันพบว่าไม่มี เนื่องจากที่ราบลุ่มเป็นพื้นที่ชลประทานและพืชยืนต้นบนที่ดอนที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นยางพารา

สรุปได้ว่า จัดระบบส่งน้ำและผันน้ำไว้ใช้ในการเกษตร และอุปโภค บริโภค

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน : ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ ก่อสร้างและซ่อมบำรุงระบบส่งน้ำ

5) ขาดเส้นทางการสัญจร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น ประเภทยางพาราเป็นพื้นที่กว้างขวางและมีความต่อเนื่องผ่านแปลงเกษตรกรหลายราย เส้นทางเดิมขาดความต่อเนื่องและชำรุดตามสภาพและเวลา มีความเหมาะสมของดินอยู่ในชั้น S3-N มีเกษตรกรน้อยรายที่มีการลงทุนซ่อมบำรุงเองจึงขอรับการสนับสนุนจากการพัฒนาที่ดิน

สาเหตุ เส้นทางขนถ่ายผลผลิตแคบใช้สัญจรไม่สะดวก

สรุปได้ว่า พื้นที่มีเส้นทางการสัญจรแต่บางช่วงชำรุดและไม่ต่อเนื่อง ขาดการซ่อมบำรุง

<u>กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน</u> : จัดระบบทางลำเลียงในไร่นา

ดังนั้นกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551 จึงควรมีการ สนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสด การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชตระกูลถั่วหลังนา ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะมีการก่อสร้างและขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น

บทที่ 5
ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

ประกอบด้วยดินต่างๆ จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน คุณสมบัติดินแสดงไว้ในตารางที่ 4-3

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลควนรู ได้แก่ ข้าว พืชที่มีอนาคตทั้งด้านคุณภาพและราคาตลาด (Promising crop) ได้แก่ หญ้าเนเปียร์เพื่อเลี้ยงสัตว์ พืชทางเลือกที่ปลูกเป็นรายได้เสริมหลังฤดูการทำนา ได้แก่ ถั่วเขียว พืชทางเลือกเพิ่มเติมในอนาคต คือ หญ้าหวายข้อเพื่อเลี้ยงสัตว์

5.3 ผลชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ และคำรณ 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าวชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-clA, Ba-siclA, Kl-siclA, Ko-f-sclA, Ptl-fl-silA, Ptl-fsi-silA, Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (r)

ข้าวชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA, Cp-slB, Kc-clB, Klt-clE, Ntn-csk-clC, Ntn-csk-clD, Ro-silA, SC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) การระบายน้ำของดิน (o) เนื้อดินที่ไม่เหมาะสม (s) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (g)

ยางพาราชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Klt-clE มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาดิน (a) ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) สภาพพื้นที่ลาดชันเล็กน้อย (g) และฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	ทุเรียน	เงาะ	มังคุด	ไผ่	ขมิ้นชัน
Ba-clA	S2bcr	N	S2bmo	S2bcmo	S3o	S3o	S3o	S3do	S3do
Ba-siclA	S2bcr	N	S2bmo	S2bcmo	S3o	S3o	S3o	S3s	S3o
Cp-slA	N	N	N	N	N	N	N	N	S3ams
Cp-slB	N	N	N	N	N	N	N	N	S3d
Kc-clB	N	S3d	S3do	S3d	S3d	S3d	S3d	S1ads	S2adm
Kl-siclA	S2bcr	S3o	S3dg	S3dg	S3d	S3d	S3d	N	N
Klt-clE	N	S2ag	S3o	S2ad	N	N	N	N	N
Ko-f-sclA	S2bcr	S3o	S3o	S2ad	N	N	N	N	N
Ntn-csk-clC	N	N	S3d	S3d	S3d	S3d	S3d	S2d	S2adg
Ntn-csk-clD	N	S3d	N	N	N	N	N	N	N
Ptl-fl-silA	S2bcr	S3d	S2mo	S2mo	N	N	N	S3o	S3o
Ptl-fsi-silA	S2bcr	S3d	S2mo	S2mo	N	N	N	S3do	S3do
Ptl-siclA	S2bcr	S3d	S2cmo	S2cmo	N	N	N	S3do	S3do
Ro-silA	N	S2bcp	S2bcp	S2bcp	S2bcp	S2bcp	S2bcp	S3d	S3d
SC	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดิน ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

r = ปริมาณน้ำฝน

b = ความอิ่มตัวด้วยด่าง

m = ปริมาณอินทรียวัตถุ

k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

d = ความลึกของดิน

s = เนื้อดินที่ไม่เหมาะสม

o = การระบายน้ำ

c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

a = ปฏิกิริยาของดิน

g = ความลาดชัน

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ro-silA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) และฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

ยางพาราชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kc-clB, Ntn-csk-clD, Ptl-fl-silA, Ptl-fsi-silA, Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และความลึกของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kl-siclA มีข้อจำกัด คือ ความลึกของดิน (o)

ยางพาราชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ SC มีข้อจำกัด คือ พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (g)

ปาล์มน้ำมันชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-clA, Ba-siclA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) อินทรียวัตถุ (m) การระบายน้ำของดิน (o) และฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ptl-fl-silA, Ptl-fsi-silA มีข้อจำกัด คือ อินทรียวัตถุ (m) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) อินทรียวัตถุ (m) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) และฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

ปาล์มน้ำมันชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kc-clB, มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kl-siclA มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และพื้นที่มีความลาดชัน (g)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Klt-clE, Ko-f-sclA มีข้อจำกัด คือ ปริมาณอินทรียวัตถุ (m) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ntn-csk-clC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d)

ปาล์มน้ำมันชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA, Cp-slB, Ntn-csk-clD, SC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) การระบายน้ำของดิน (o) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (g)

มะพร้าวชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-clA, Ba-siclA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) อินทรียวัตถุ (m) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Klt-clE, Ko-f-sclA มีข้อจำกัด คือ ปริมาณอินทรียวัตถุ (m) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) ปริมาณอินทรียวัตถุ (m) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ro-silA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) และฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

มะพร้าวชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kc-clB, Kl-siclA, Ntn-csk-clC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และพื้นที่ลาดชัน (g)

มะพร้าวชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA, Cp-slB, Ntn-csk-clD, SC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) การระบายน้ำของดิน (o) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (g)

ทุเรียน เงาะ มังคุดชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ro-silA มีข้อจำกัด คือ ความอิ่มตัวเบสของดินบน (b) ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออนของดินบน (c) และฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

ทุเรียน เงาะ มังคุดชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-clA, Ba-siclA มีข้อจำกัด คือ การระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kl-siclA, Kc-clB, Ntn-csk-clC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d)

ทุเรียน เงาะ มังคุดชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA, Cp-slB, Klt-clE, Ko-f-sclA, Ntn-csk-clD, Ptl-fl-silA, Ptl-fsi-silA, Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) ความลาดชันสูง (e) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (g) และการระบายน้ำของดิน (o)

ไผ่ชั้นความเหมาะสมสูง (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kc-clB มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาของดิน (a) เป็นดินตื้น (d) และเนื้อดิน (s)

ไผ่ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ntn-csk-clC มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d)

ไผ่ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-clA, Ptl-fsi-silA, Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-siclA มีข้อจำกัด คือ เนื้อดินแน่นทึบ (s)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ro-silA มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d)

ไผ่ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA, Cp-slB, Kl-siclA, Klt-clE, Ko-f-sclA, Ntn-csk-clD, SC มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาของดิน (a) เป็นดินตื้น (d) การชะล้างพังทลาย (e) การระบายน้ำของดิน (o) และเนื้อดินที่ไม่เหมาะสม (s)

ขมิ้นชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Kc-clB มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาของดิน (a) เป็นดินตื้น (d) และปริมาณอินทรียวัตถุ (m)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ntn-csk-clC มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาของดิน (a) เป็นดินตื้น (d) และความลาดชันสูง (g)

ขมิ้นชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-clA, Ptl-fsi-silA, Ptl-siclA มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Ba-siclA, Ptl-fl-silA มีข้อจำกัด คือ การระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slB มีข้อจำกัด คือ เป็นดินตื้น (d) และการระบายน้ำของดิน (o)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาของดิน (a) ปริมาณอินทรียวัตถุ (m) และเนื้อดินที่ไม่เหมาะสม (s)

ขมิ้นชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ หน่วยแผนที่ Cp-slA, Cp-slB, Kl-siclA, Klt-clE, Ko-f-sclA, Ntn-csk-clD, SC มีข้อจำกัด คือ ปฏิกิริยาของดิน (a) เป็นดินตื้น (d) การชะล้างพังทลาย (e) การระบายน้ำของดิน (o) และเนื้อดินที่ไม่เหมาะสม (s)

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุค โลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก”

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุดแต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงานและนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ลำดับ	กฎหมาย/ ยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาฯ	รายละเอียด
1	**รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560**	**มาตรา 72 (1)** วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	**ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 2**: การสร้างความสามารถในการแข่งขัน
		ยุทธศาสตร์ที่ 5: การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	**แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	**ประเด็นย่อยที่ 2.1:** จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
		ประเด็นย่อยที่ 2.2: ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4	**แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 3:** พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: อนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน
5	**นโยบายและแผนบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ.2560-2579)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 2**: ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สุงสุด
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
6	**ยุทธศาสตร์ภาคใต้ (พ.ศ.2561)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 1**: พัฒนาการท่องเที่ยวของภาคให้เป็นแหล่งท่องเทียวคุณภาพชั้นนำของโลก
		ยุทธศาสตร์ที่ 2: พัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราและปาล์มน้ำมันแห่งใหม่ของประเทศ
		ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรหลักของภาคและสร้างความเข้มแข็งสถาบันเกษตรกร
		ยุทธศาสตร์ที่ 4: พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการท่องเที่ยว การพัฒนาเขตอุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงการค้าโลก
		ยุทธศาสตร์ที่ 5: อนุรักษ์ ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน
		ยุทธศาสตร์ที่ 6: พัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้อย่างยั่งยืน

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับ	กฎหมาย/ ยุทธศาสตร์/ แผนพัฒนาฯ	รายละเอียด
7	**ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ (พ.ศ. 2561-2565)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 3:** พัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้ายางพารา และการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจร
8	**ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561-2565)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 1:** การพัฒนาภาคการเกษตรและอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การท่องเที่ยวและบริการ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์
9	**แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี (พ.ศ. 2561-2565)**	**ยุทธศาสตร์ที่ 2:** อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		ยุทธศาสตร์ที่ 3: พัฒนาอาชีพและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

ที่มา: 1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ราชกิจจานุเบกษา, 2561

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560

3. แผนบริหารจัดการทรัพยากรดินปัญหาของประเทศไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) กรมพัฒนาที่ดิน, 2561

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561-2565) สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2560

5. แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปีตำบลควนรู (พ.ศ. 2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู, 2561

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินเป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้เขตการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู ใช้กรอบแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2561-2565 เป็นแนวทางกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ทั้งนี้ในแผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู ซึ่งแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2561-2565) ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศรวมทั้งแผนพัฒนา เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ตารางที่ 6-1) เป็นต้น

วิสัยทัศน์องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู “ยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง เปิดกว้างทางความคิด สร้างเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียงภูมิปัญญา พัฒนาวัฒนธรรม”

6.3 แผนการใช้ที่ดิน

การกำหนดเขตการใช้ที่ดินบริเวณตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติและพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเช่นมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบลนี้ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ของจังหวัด แผนพัฒนาท้องถิ่นสามปี รวมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาดุลยภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ เขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา กำหนดได้เป็น 6เขต ดังนี้ (รูปที่ 6-1 และตารางที่6-2)

1. เขตป่าไม้ กำหนดเขตการใช้ที่ดินได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของที่ดินสำหรับเขตป่าไม้และทิศทางการพัฒนาพื้นที่นี้ สามารถแบ่งพื้นที่เขตเดียว คือ เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

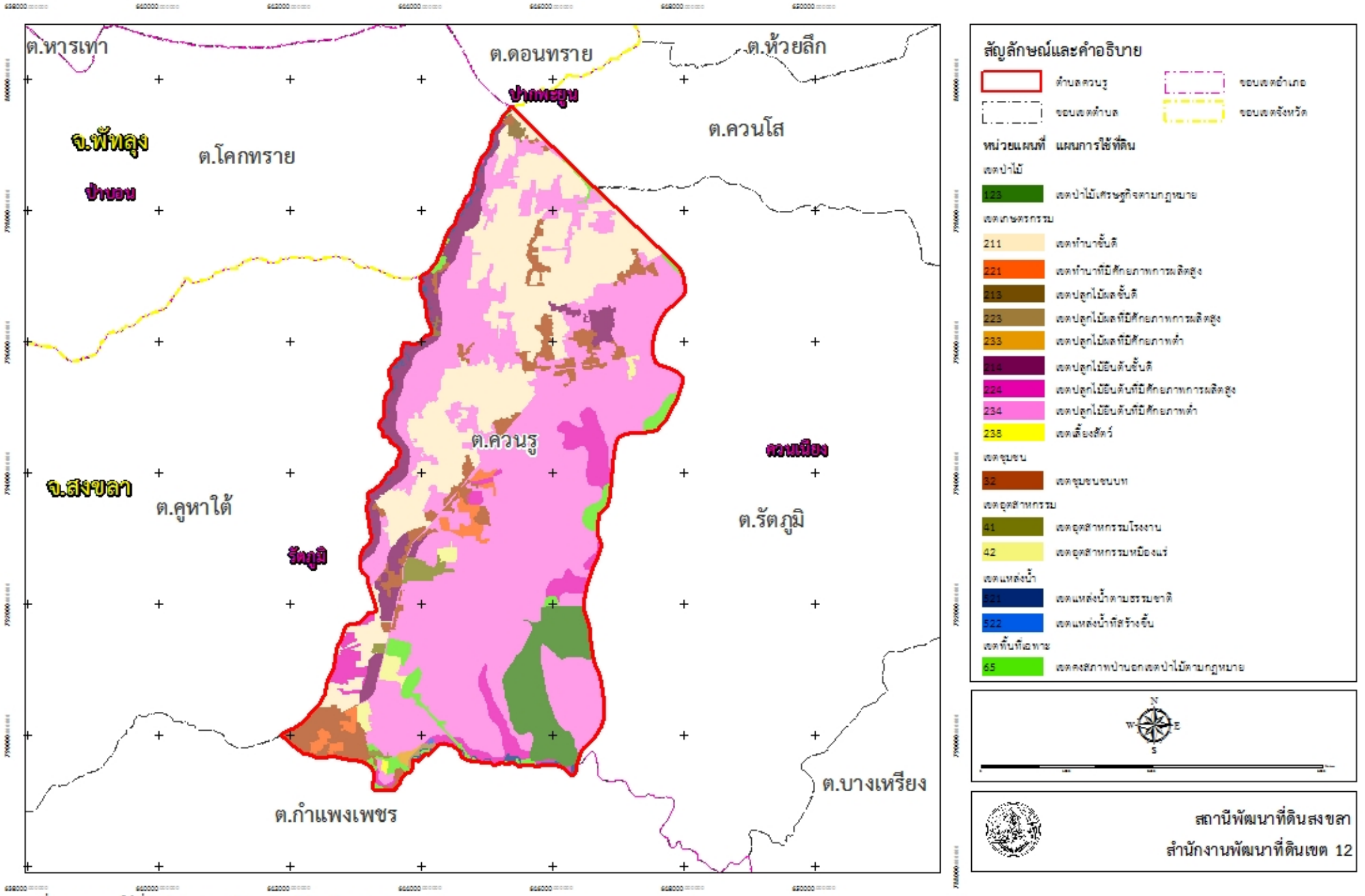
1.1 เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ พื้นที่เขตนี้กำหนดไว้เพื่อเป็นแหล่งผลิตไม้และของป่า โดยจัดทำในรูปแบบของป่าชุมชนเพื่อให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้และของป่า หรือให้หน่วยงานของรัฐบาลดำเนินการปลูกป่าที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ หรือให้ภาคเอกชนทำการปลูกป่าในบริเวณป่าเสื่อมโทรม โดยบริเวณที่ยังคงสภาพป่าสมบูรณ์อยู่ก็ควรอนุรักษ์ไว้เพื่อรักษาสมดุลของสภาพแวดล้อม โดยที่พื้นที่ในเขตนี้เป็นบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติเฉพาะบริเวณเขตพื้นที่เป็นป่าเศรษฐกิจตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกเขตการใช้ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตพื้นที่ป่าไม้เพื่อการใช้ประโยชน์ด้านเศรษฐกิจนี้ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลผลการสำรวจสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถจำแนกออกเป็นบริเวณที่มีสภาพป่าไม้สมบูรณ์และบริเวณที่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการทำไม้ในอดีตหรือบริเวณที่ยังคงทำการเกษตร โดยเมื่อพิจารณาร่วมกับข้อมูลสภาพพื้นที่ร่วมกับลักษณะทางกายภาพของที่ดิน ได้แก่ เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข (หน่วยแผนที่ 123)

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน มีการบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตรและจับจองเพื่อครอบครองปรปักษ์ ส่วนใหญ่ปลูกไม้ยืนต้น บนพื้นที่ที่มีความลาดชันขาดการทำความเข้าใจกับหน่วยงานราชการในการเข้าทำประโยชน์ เป็นพื้นที่ป่าไม้เศรษฐกิจโซน E

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ลำดับที่		หน่วยแผนที่	เขตการใช้ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
1			**เขตพื้นที่ป่าไม้**	**1,578**	**7.45**
	12		เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ	1,070	5.05
		123	เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข	1,070	5.05
2			**เขตเกษตรกรรม**	**17,839**	**84.27**
	21		เขตทำนา	4,738	22.38
		211	เขตทำนาชั้นดี	4,484	21.18
		221	เขตทำนามีศักยภาพการผลิตสูง	254	1.20
	23		เขตปลูกไม้ผล	115	0.54
		213	เขตปลูกไม้ผลชั้นดี	58	0.27
		223	เขตปลูกไม้ผลมีศักยภาพการผลิตสูง	20	0.09
		233	เขตปลูกไม้ผลมีศักยภาพการผลิตต่ำ	37	0.17
	24		เขตปลูกไม้ยืนต้น	12,975	61.30
		214	เขตปลูกไม้ยืนต้นชั้นดี	1,147	5.42
		224	เขตปลูกไม้ยืนต้นมีศักยภาพการผลิตสูง	974	4.60
		234	เขตปลูกไม้ยืนต้นมีศักยภาพการผลิตต่ำ	10,854	51.28
	28		เขตปศุสัตว์	11	0.05
		238	เขตเลี้ยงสัตว์ปีก	11	0.05
3			**เขตชุมชน**	**1,243**	**5.87**
		32	เขตชุมชนชนบท	1,243	5.87
4			**เขตอุตสาหกรรม**	**340**	**1.61**
		41	เขตอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน	152	0.72
		42	เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่	188	0.89
5			**เขตแหล่งน้ำ**	**168**	**0.89**
		521	เขตแหล่งน้ำนอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายตามธรรมชาติ	165	0.78
		522	เขตแหล่งน้ำนอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายที่สร้างขึ้น	3	0.01
6			**เขตพื้นที่เฉพาะ**	**508**	**2.40**
		65	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม	508	2.40
			รวม	**21,186**	**100.00**

แผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

การจัดการที่ดินในอนาคต

ชุมชนควรมีมาตรการในการป้องกันรักษาสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ให้คงสภาพดังกล่าวไว้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ร่วมกันของพื้นที่ ในขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐบาลที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรเร่งดำเนินการสำรวจและวางมาตรการป้องกันและรักษาสภาพป่าให้สมบูรณ์ ชุมชนควรสร้างจิตสำนึกให้รักและอนุรักษ์ผืนป่า (สร้างฝายชะลอน้ำ) ชุมชนควรขุดลอกลำห้วยที่ไหลผ่านผืนป่า ชุมชนควรปลูกป่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า ชุมชนควรเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น เห็ด ผักหวาน ทองหลาง สมุนไพร และพืชยืนต้นที่สามารถรับประทานได้ เช่น สะเดา

2. เขตเกษตรกรรม

เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการเกษตรและทิศทางการพัฒนาพื้นที่นี้ สามารถแบ่งพื้นที่เขตการเกษตรเป็น 4 เขต คือ เขตปลูกข้าว เขตผลิตไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้นและเขตปศุสัตว์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เขตทำนา

ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดินเหนียวลึกมาก มีการระบายเลว พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูกข้าวเป็นหลัก โดยน้ำจากระบบส่งชลประทาน (หน่วยแผนที่ 211) และอาศัยน้ำฝน (หน่วยแผนที่ 221) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ความลาดชันร้อยละ 0-2

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน ขาดระบบน้ำที่มีประสิทธิภาพต่อการปลูกข้าว ไม่สามารถทำนาปรังได้หรือมีความเสี่ยงสูงจากการขาดน้ำ เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่บางบริเวณหรือปลูกปีเว้นปีก็มี และสำหรับในเขตนี้มีการปรับพื้นที่เพื่อปลูกพืชแบบผสมผสานบ้างแล้วแต่ส่วนใหญ่ยังปลูกข้าวโดยประสงค์จะมีอาชีพและมีรายได้เพิ่มจากหลังฤดูนาปี

การจัดการที่ดินในอนาคต

ควรปรับปรุงบำรุงดินโดยการเพิ่มอินทรียวัตถุ เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด เพื่อช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดินเพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์สำหรับพืช ร่วมกับการใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนาข้าว เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในระหว่างการเพาะปลูกให้เหมาะสม

พิจารณาดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น และสร้างระบบส่งน้ำให้เข้าถึงกลุ่มพื้นที่ที่ต้องการผลิตข้าวฤดูนาปรัง

ปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ยาสูบ พืชตระกูลถั่วและพืชผัก โดยการทำการเกษตรปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับปรุงดินโดยวัสดุปูนและพืชปุ๋ยสด

การก่อสร้างระบบส่งน้ำเข้าสู่แปลงนาเพื่อปลูกข้าว

พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านเพื่อเก็บกักน้ำต้นทุนไว้ใช้

คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับการผลิตปุ๋ยน้ำหมักเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว และยกระดับคุณภาพมาตรฐานการผลิตข้าว

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาเพื่อเพิ่มรายได้ จากโครงการปลูกพืชหลังนา (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2) เขตปลูกไม้ผล

ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดินลึกมาก มีการระบายดีปานกลาง เป็นดินร่วนปนดินเหนียว ดินร่วนปนทรายแป้ง และร่วนเหนียวปนทรายแป้ง พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูกไม้ผลเป็นหลัก โดยอาศัยปริมาณน้ำฝน (หน่วยแผนที่ 223) **และ** (หน่วยแผนที่ 233) และน้ำจากระบบส่งชลประทาน (หน่วยแผนที่ 213) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชันร้อยละ 0-5

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง สำหรับในเขตนี้มีการปรับพื้นที่เพื่อปลูกพืชแบบผสมผสานบ้างแล้วแต่ส่วนใหญ่ยังปลูกไม้ผลบริเวณริมน้ำริมคลอง เช่น ทุเรียน มังคุด และเงาะ

การจัดการที่ดินในอนาคต

ควรเร่งรัดพัฒนาระบบชลประทานเพื่อปรับรูปแบบการใช้ที่ดินจากการปลูกพืชล้มลุกมาเป็นการปลูกไม้ผลควบคู่กับการผลิตแบบพืชเสริมอีก 1 หรือ 2 ชนิด เพื่อลดการผลิตแบบเชิงเดี่ยว

ปรับปรุงคุณภาพของดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และลักษณะทางกายภาพของดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ต่างๆ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอกซึ่งจะเป็นการปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้นทำให้ดินร่วนซุย เพิ่มการอุ้มน้ำของดินให้ดีขึ้น

ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่เขตนี้ รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น เหมือง ฝาย ลำคลองสาธารณะ ให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

ส่งเสริมพืชทางเลือกของไม้ผล (มะนาว กล้วย มะพร้าว หญ้าเนเปียร์)

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับปรุงดินโดยวัสดุปูนและพืชปุ๋ยสด

การเสริมระบบส่งน้ำเข้าสู่แปลงปลูกด้วยท่อลอยบนดินสำหรับไม้ผล

พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สาธารณะของหมู่บ้านเพื่อเก็บกักน้ำต้นทุนไว้ใช้

คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกเพื่อลดต้นทุนการผลิต

การปรับเปลี่ยนพื้นที่ผลิตสินค้าอื่นทดแทนการปลูกข้าวในพื้นที่นาร้าง

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

บ่อน้ำทดแทนการขุดสระน้ำซึ่งใช้พื้นที่มากกว่า (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปลูกไม้ยืนต้น

ดินในเขตการใช้ที่ดิน เป็นดินเหนียวปนดินร่วนถึงร่วนปนกรวดลูกรังในระดับตื้น ดินที่พบเป็นดินลึกมากถึงตื้นมาก มีการระบายดีถึงดีปานกลาง พื้นที่เขตนี้กำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมเพื่อการปลูกไม้ยืนต้นเป็นหลัก โดยอาศัยน้ำฝน (หน่วยแผนที่ 224) และ (หน่วยแผนที่ 234) และน้ำจากระบบส่งน้ำชลประทาน (หน่วยแผนที่ 214) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ความลาดชันร้อยละ 0-12

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง พื้นที่เป็นพื้นที่ดอน บางบริเวณปลูกในที่ลุ่มโดยการยกร่อง และสำหรับในเขตนี้มีการปรับพื้นที่เพื่อปลูกพืชแบบผสมผสานบ้างแล้วแต่ส่วนใหญ่ยังปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

ในที่ลุ่มระบบอนุรักษ์ดินและน้ำสามารถเลือกปฏิบัติได้ทั้งการใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำแบบกล โดยการขุดคูยกร่อง เพื่อป้องกันน้ำท่วมเนื่องจากเป็นที่ลุ่มและใช้ระบบพืช เช่น การปลูกหญ้าแฝกบนขอบคูป้องกันดินพังทลาย

ในที่ดอนปรับปรุงคุณภาพของดินให้มีความอุดมสมบูรณ์และลักษณะทางกายภาพของดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืช โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ต่างๆ เช่น ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอกซึ่งช่วยในการปรับปรุงโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น ดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่เขตนี้ รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น เหมือง ฝาย ลำคลองสาธารณะ ให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับปรุงดินโดยวัสดุปูนและพืชปุ๋ยสด

คำแนะนำในการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกเพื่อลดต้นทุนการผลิต

ทางลำเลียงในไร่นาระหว่างสวนยางพารา

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

การปรับเปลี่ยนพื้นที่ผลิตสินค้าอื่นทดแทนยางพารา (กยท.)

4) เขตปศุสัตว์ (หน่วยแผนที่ 238)

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน บางส่วนมีการเลี้ยงสัตว์ปีกแบบโรงเรือน และสำหรับบางกลุ่มเช่นในหมู่ที่ 8 ต้องการเลี้ยงโคพื้นเมือง หรือโคเพื่อการกีฬาแบบปล่อยหาหญ้ากินเองภายในพื้นที่ที่กำหนดไว้ แต่มีปัญหาสำหรับการหาแหล่งน้ำและจัดสร้างระบบน้ำเพื่อผลิตหญ้าเลี้ยงสัตว์

การจัดการที่ดินในอนาคต

พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กหรือระบบส่งน้ำเพื่อให้สัตว์มีกิน ใช้ในการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์และปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงาของสัตว์ใหญ่หากพื้นที่มีทิศทางการพัฒนาเพิ่มเติม

จัดทำโครงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์ โดยมีกรมปศุสัตว์เป็นผู้ให้ความรู้ข้อเสนอแนะวิธีการเลี้ยงสัตว์ การให้อาหารเสริม การผสมพันธุ์และการควบคุมโรค

หญ้าช่วยลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน เศษและซากของหญ้าที่ตายทับถมลงในดินช่วยปรับปรุงโครงสร้างของดิน มูลสัตว์ที่เลี้ยงยังช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดิน

<u>กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน</u> ได้แก่

ระบบการส่งน้ำแบบเหมืองไส้ไก่

<u>กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน</u> ได้แก่

พันธ์หญ้าเนเปียร์ (กรมปศุสัตว์)

3. เขตชุมชน (หน่วยแผนที่ 32)

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน ที่มีการตั้งบ้านเรือนกระจัดกระจายมีสภาพการใช้ที่ดินรอบชุมชนเป็นสวนไม้ผลผสมปะปนกับที่อยู่อาศัย ทำให้ระบบสาธารณูปโภคที่ท้องถิ่นต้องดูแลและจัดการค่อนข้างมีปัญหาทั้งด้านขยะ ถนนสัญจร น้ำและไฟฟ้าเป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกินขีดความสามารถของท้องถิ่น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

4. เขตอุตสาหกรรม กำหนดเขตการใช้ที่ดินได้ 2 ประเภทดังนี้

ปัญหาการใช้ที่ดินปัจจุบัน เขตอุตสาหกรรมที่ดำเนินการในปัจจุบัน (หน่วยแผนที่ 41) เขตอุตสาหกรรมเหมืองแร่ (หน่วยแผนที่ 42) ส่วนใหญ่เป็นการได้รับสัมปทานเพื่อขายหน้าดินกรวด หินเพื่อการอุตสาหกรรมแบบต่างๆ

การจัดการที่ดินในอนาคต

จัดทำแผนแม่บทด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรณี โดยกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่มีศักยภาพของทรัพยากรประเภทที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของลุ่มน้ำ เช่นหินกรวด หินก้อยหยาบเพื่อการก่อสร้าง ซึ่งต้องมีการวิเคราะห์พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาแหล่งแร่และจัดทำแผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมด้านวิธีการทำเหมืองในแต่ละพื้นที่ ด้านการจัดการของเสียในการทำเหมืองด้านการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและด้านการใช้น้ำ/ระบายน้ำ

การฟื้นฟูสภาพพื้นที่หลังผ่านการทำเหมือง ควรมีการฟื้นฟูสภาพพื้นที่และปรับปรุงพื้นที่เนื่องจากโครงสร้างของดินและรูปลักษณ์ของพื้นที่ที่เสียไป ควรมีการปรับระดับพื้นที่ให้สม่ำเสมอ ปรับปรุงบำรุงดินโดยเลือกปลูกพืชที่มีความทนทาน เจริญเติบโตได้ดีและช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำเช่น หญ้าแฝกเพื่อฟื้น

สภาพของดินร่วนกับการปลุกไม้ยืนต้นโตเร็ว เพื่อช่วยให้ดินฟื้นคืนสภาพและชะลอการชะล้างพังทลายของดิน

ปัญหาน้ำเสีย ควรมีการควบคุมน้ำเสียและบำบัดก่อนปล่อยแหล่งน้ำสาธารณะ

5. เขตแหล่งน้ำ

เป็นเขตที่อยู่ภายนอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ประกอบด้วย เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (หน่วยแผนที่ 521) มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอุปโภค บริโภคและเพื่อเกษตรกรรม มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำน้ำและลำห้วย บึง หนอง เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (หน่วยแผนที่ 522) เขตนี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพของมนุษย์ทางด้านอุปโภคและเพื่อเกษตรกรรม พบว่าในเขตพื้นที่มีแหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น และที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่นมักเสื่อมโทรมลงตามสภาพการใช้งานและเวลาโดยเฉพาะที่สร้างขึ้น มีทั้งปัญหาด้านการเก็บกักน้ำได้น้อยเนื่องจากตื้นเขิน ใช้งานไม่ได้ มีวัชพืชขึ้นครอบคลุมและขยะจากชุมชน

การจัดการที่ดินในอนาคต

ควรเร่งดำเนินการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติม แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปประกอบการพิจารณาดังกล่าว

ควรมีการบำรุงรักษาและขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่มีอยู่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเก็บกักน้ำ

ควรเร่งจัดทำโครงการเพื่อจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาของเกษตรกรและประสานงานกับกรมพัฒนาที่ดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยจัดทำกรอบแผนการดำเนินการตามลำดับความสำคัญ

บริเวณพื้นที่ลุ่มในแต่ละพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้เพราะเป็นที่สาธารณประโยชน์ สภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มต่ำไม่เหมาะสำหรับการนำที่ดินมาใช้ด้านเกษตรกรรม ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

<u>กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ขอรับการสนับสนุน</u> ได้แก่

ขุดลอกคลองธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ปรับระดับของทางระบายให้สามารถไหลได้ตลอดระยะทาง

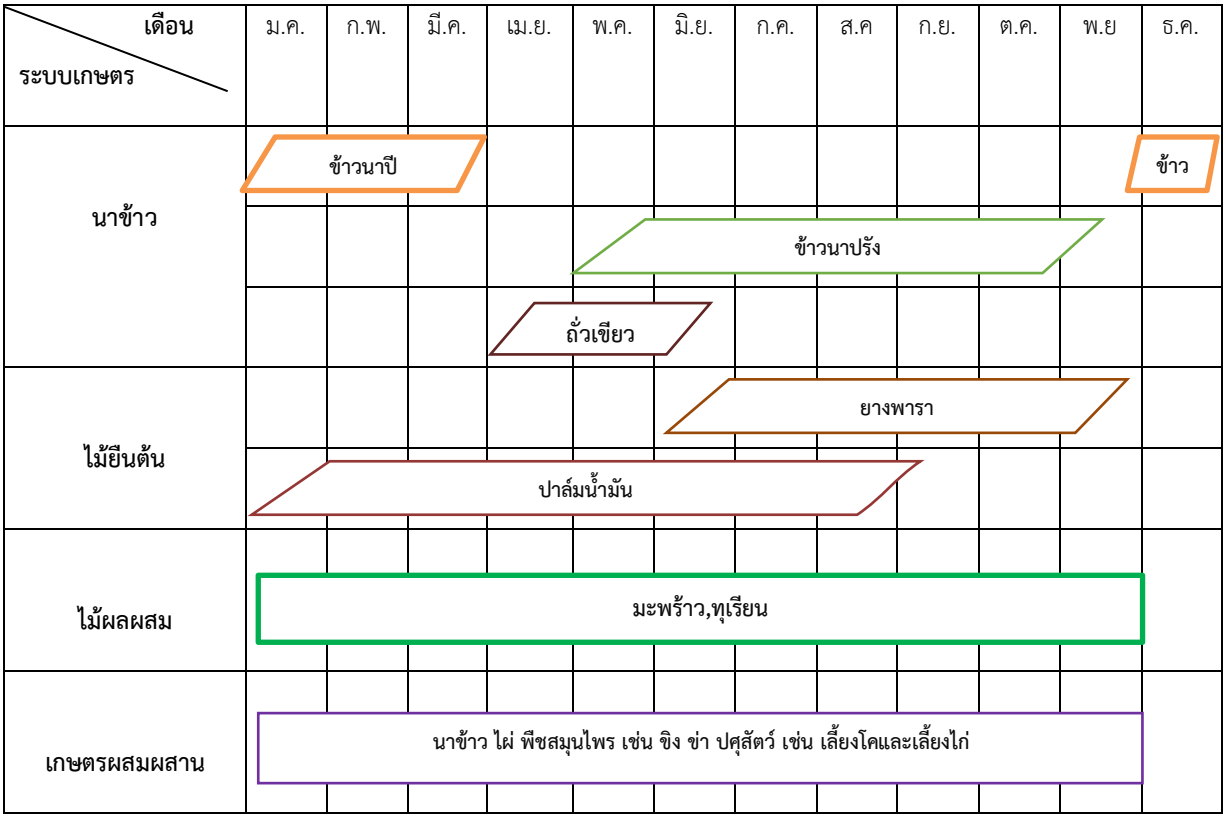
<u>กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน</u> ได้แก่

ซ่อมบำรุงทางระบายน้ำในระยะทางที่ยาวมากขึ้น และจัดสรรปริมาณน้ำเข้าสู่พื้นที่ปลูกข้าวแต่ละหมู่บ้านให้ทั่วถึง (ชป.)

6. เขตพื้นที่เฉพาะ

ชุมชนควรให้ความสำคัญร่วมกับหน่วยงานทางราชการในการรักษาพื้นที่สีเขียวภายนอกพื้นที่ป่าไม้ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลายน้ำและเป็นพื้นที่ตามธรรมชาติที่มีไม้พุ่มและไม้ละเมาะขึ้นสลับกัน การคงสภาพปัจจุบันให้ได้มากที่สุด (หน่วยแผนที่ 65)

เมื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินแล้วต้องนำความต้องการ จากการกระบวนการจัดทำความมีส่วนร่วมของชุมชนแต่ละหมู่มีผู้แทนสะท้อนปัญหาด้านการทำกิน ประกอบอาชีพและสิ่งที่ต้องรับการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นการสะท้อนจากล่างขึ้นสู่ด้านบน จากในอดีตหน่วยงานราชการมอบหมายการปฏิบัติงานจากบนลงสู่พื้นที่ซึ่งยังไม่ตรงกับสภาพปัญหาที่มีอยู่ ทิศทางของการกระจายอำนาจ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจทั้งนี้เกษตรกรรายย่อย รายกลุ่มมีส่วนกำหนดทิศทางของชุมชน แผนงานอปท., แผนงานหน่วยงาน, ยุทธศาสตร์จังหวัด, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจนถึงยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เหล่านี้หน่วยงานภาคราชการไม่สามารถกำหนดหรือดำเนินงานใดๆ ได้หากปราศจากความต้องการของพื้นที่ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู “ยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง เปิดกว้างทางความคิด สร้างเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียงภูมิปัญญา พัฒนาวัฒนธรรม” (ดังรูปที่ 6-2)

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

หลังจากการวางแผนการใช้ที่ดิน จะต้องจัดทำระบบการปลูกพืชขึ้นใหม่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เปรียบเทียบโดยตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3 การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังการมีเขตการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

เขตการใช้ที่ดิน	ระบบการปลูกพืชปัจจุบัน	ระบบการปลูกพืชหลังมีเขตการใช้ที่ดิน
เขตป่าไม้		
เขตพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ	-	-
เขตเกษตรกรรม		
เขตปลูกข้าว	นาร้าง	เกษตรผสมผสาน
		ผลิตหญ้าเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า
	นาข้าว	นาข้าวคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร
		การปลูกพืชหลังนาเพื่อสร้างรายได้
เขตผลิตไม้ผล	นาร้าง	เกษตรผสมผสาน
	ไม้ผลเชิงเดี่ยว	ไม้ผลผสมผสาน
เขตปลูกไม้ยืนต้น	นาร้าง	เกษตรผสมผสาน
	ยางพารา	ไม้ผลผสมผสาน
เขตชุมชน	-	-
เขตอุตสาหกรรม	-	-
เขตแหล่งน้ำ	-	-
เขตพื้นที่เฉพาะ	-	-

6.4 การจัดการความเสี่ยง (Risk management)

จากระบบการปลูกพืช (cropping pattern) ดังที่แนะนำในรูปที่ 6-2 นี้ เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาทั้ง 5 ด้าน (ในบทที่ 4) ต้องมีการจัดการความเสี่ยง (Risk management) ให้แก่เกษตรกรและองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจถึงผลประโยชน์ของการประชุมระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ดังนี้

<u>ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์</u> ดินที่ทำนาอยู่ความสมบูรณ์ต่ำต้องใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก

- การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ทำนาทั้งนาปีและนาปรัง ปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน
- การใช้ที่ดินในอนาคต ปลูกข้าวเพื่อบริโภคแต่ต้องปลูกหลังนาเป็นพืชตระกูลถั่วหรือพืชปุ๋ยสดเพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุในดิน และให้คำแนะนำด้านการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินควบคู่กับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ยกระดับคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ปัญหาผลผลิตสินค้าเกษตรตกต่ำ

- การปลูกพืชปุ๋ยสดจะได้ประโยชน์ 2 อย่าง คือ (1) เป็นการเพิ่มอินทรียวัตถุในดินทำให้ดินร่วนซุย ดูดซับน้ำได้ดีมากขึ้น ดูดซับปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น (2) หากสามารถเก็บเมล็ดจำหน่ายได้ เช่น ถั่วเขียว ปอเทือง จะเป็นรายได้แทนข้าวนาปรังและกรมพัฒนาที่ดินมีงบประมาณรับซื้อ และ (3) ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ขายได้ แต่เกษตรกรจะได้ที่ดินทำกินที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากอินทรียวัตถุที่มาจากพืชตระกูลถั่ว และพืชปุ๋ยสดเมื่อมีการไถกลบไปในดิน

- การใช้ที่ดินในอนาคต ต้องปรับเปลี่ยนผ่านแรงจูงใจด้านการลงทุนบางส่วนของภาครัฐสนับสนุน กยท.เป็นหน่วยงานซึ่งตอบแทนไร่ละ 16,000 บาทเพื่อปลูกพืชอื่นทดแทนยางพารา เช่น ทุเรียน มังคุด เป็นต้น

- เกษตรกรมีความประสงค์จะปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ต้องหาพืชทางเลือกหลายๆ ชนิด ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้เป็นตัวอย่าง ในกรณีของความต้องการที่จะลดพื้นที่ปลูกยางพาราในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา และมีความจำเป็นต้องมีงานวิจัยหรืออ้างอิงจากส่วนราชการต่างๆ และควรขอความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ เช่น กรณีเกษตรกรต้องการปรับปรุงและปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่ตำบลควนรู ควรขอความร่วมมือจากกรมปศุสัตว์มาร่วมทำการวิจัย เพื่อให้คำตอบแก่เกษตรกรในโอกาสต่อไป (ตารางที่ 7-2)

ปัญหาพื้นที่นาทิ้งร้าง ดินที่ทำนาทิ้งร้างไม่ใช้ประโยชน์ใด และจะผลิตสินค้าเกษตรที่มีอนาคตด้านตลาดได้อย่างไร

- การใช้ที่ดินในปัจจุบัน พื้นที่นาร้าง

- การใช้ที่ดินในอนาคต ต้องปรับเป็นแปลงเกษตรแบบผสมผสาน ไม่ผลิตแบบเชิงเดี่ยว หาช่องทางการตลาดเชิงท่องเที่ยวผลผลิตดังกล่าว ได้แก่ มะพร้าวน้ำหอมฯลฯ ขณะเดียวกันควรก่อสร้างระบบส่งน้ำเข้าสู่แปลงเป็นน้ำต้นทุน

ปัญหาขาดแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ

- การใช้น้ำในปัจจุบัน การชำรุดของช่องทางการส่งน้ำของระบบชลประทาน ไม่สามารถใช้น้ำในฤดูนาปรังได้ บางครั้งส่งผลเสียต่อการทำนาปีด้วยในบางพื้นที่

- การใช้น้ำในอนาคต ซ่อมบำรุงและก่อสร้างระบบส่งน้ำเข้าสู่แปลงนา เพื่อผลิตข้าวนาปี และเป็นหลักประกันสำหรับพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังให้มีน้ำต้นทุนใช้อย่างเพียงพอจากระบบชลประทาน

ปัญหาขาดเส้นทางการสัญจร

- การซ่อมบำรุงและก่อสร้างระบบสัญจรเพื่อให้การจัดการแปลงเกษตร การขนถ่ายผลผลิต เป็นหลักประกันสำหรับพื้นที่ปลูกยางพารา รวมถึงประโยชน์ด้านอื่นที่จะเกิดขึ้นจากการค้าขายที่สะดวกและราคาที่ดินที่เพิ่มมูลค่าจากเส้นทางที่กว้างขวาง มีระยะทางไกล

บทที่ 7
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา แล้วมีดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563

1.2 นำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลควนรูไปเสนอต่อ สภาตำบลเพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

1.3 สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดสงขลา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายการมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

7.2.1 จำนวนกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการในตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวน 5 โครงการ ดังนี้

1) การปรับปรุงบำรุงดิน
2) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน
3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
4) ปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ที่เหมาะสม
5) พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินจะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

พื้นที่เกษตรกรรม

7.3.1 เขตทำนา มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

1) การปรับปรุงบำรุงดิน
   1.1) ผลิต- จัดหาเมล็ดพันธ์พืชปุ๋ยสด
   1.2) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง)
   1.3) รณรงค์ไถกลบตอซัง
   1.4) พัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ
2) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน
   2.1) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน

7.3.2) เขตปลูกไม้ผล มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

1) การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1) การทำปุ๋ยหมัก

2) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

2.1) การผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก

7.3.3) เขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/ โครงการ ดังนี้

1) การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1) จัดหาปูนโดโลไมต์

1.2) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง)

1.3) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

2) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

3.1) ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก

3.2) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน

3.3) ทางลำเลียง

3) พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map

3.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่ภาคใต้

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ไม่มี

7.5 ความต้องการของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา มีการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2562 มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

7.5.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1) โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สป.อบต.)

1.1.2) โครงการปลูกพืชหลังเก็บเกี่ยว (สป.อบต.)

2) เขตปลูกไม้ผล มีดังนี้

2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

2.1.1) การจัดทำแปลงสาธิตเพื่อผลิตปุ๋ยหมัก (อบต.)

2.1.2) โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก (สป.อบต.)

3) เขตปลูกไม้ผลยืนต้น มีดังนี้

3.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

3.1) โครงการขุดลอกคลองนุ้ย หมู่ที่ 2

3.2) โครงการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณะ (สป.อบต.)

3.2) พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map

3.2.1) โครงการไม้ร่วมยางพารา/ สป.อบต.

ปัญหาหลักของตำบลควนรู ประกอบด้วย

1) ขาดแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ บางส่วนเกษตรกรขุดลอกไว้ใช้สำหรับครัวเรือนตนเอง แต่ยังไม่เพียงพอต่อการใช้สำหรับการผลิตสินค้าเกษตร โดยให้ความสนใจในพื้นที่สามารถใช้ประโยชน์ของตนเอง หากมีแนวคิดในการพัฒนาเมื่อก่อสร้างระบบหรือแหล่งกักเก็บที่มีขนาดใหญ่ พื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากการชลประทาน ในพื้นที่ตอนบนและแนวตะวันตกตลอดแนวของพื้นที่ตำบล แต่จากการสำรวจและสอบถามเกษตรกรพบว่า ทุกปีมีการซ่อมบำรุงโดยขุดลอกเหมือง เป็นระยะทำให้มีการปิดการระบายน้ำและระบายสู่เส้นทางอื่นๆ ทำให้มีการใช้น้ำเกิดปัญหาด้านการพัฒนาและระบายน้ำใช้โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกข้าวฤดูนาปรัง

2) พื้นที่นาทิ้งร้าง ส่วนหนึ่งเกิดจากการไปประกอบอาชีพด้านอื่น และทำการเกษตรแล้วผลผลิตเสียหายจากโรคแมลง และระบบของการจัดการดินและผลิตพืชที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ และความต้องการของตลาด

3) ขาดเส้นทางการสัญจร การประกอบอาชีพเกษตรส่วนใหญ่เป็นการเก็บเกี่ยวผลผลิต และนำกลับมาจัดการแปรรูป พักผลผลิตเพื่อรอการจำหน่าย ขณะเดียวกันการสัญจรไปมามีความจำเป็นด้านการเดินทาง ขนส่ง การจัดการแปลงปลูก เมื่อเกิดความชำรุดหรือการพัฒนาเข้าไม่ถึงแปลงเกษตรทำให้เกิดปัญหาด้านเส้นทางเพื่อสัญจรขนถ่าย

4) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วย ดินที่มีอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 9,907 ไร่ ดินที่มีอุดมสมบูรณ์ต่ำในพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 440 ไร่

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 การก่อสร้างในไตรมาส 3-4 ของปีงบประมาณ 2563

งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำตามแบบที่ได้สำรวจไว้ตามแผนงานโครงการฯ และงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติ

7.6.2 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2563 ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	หน่วยนับ	งบประมาณ (บาท)
- เขตทำนา	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**		
	- ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	33,000
	- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง)	ไร่	2,500
	- รณรงค์ไถกลบตอซัง	แปลง	20,000
	- พัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ	กลุ่ม	19,600
	2. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน		
	- ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	แห่ง	4,000
- เขตปลูกไม้ผล	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**		
	- การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	68,000
	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน		
	- ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	20,000
- เขตปลูกไม้ยืนต้น	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**		
	- จัดหาปูนโดโลไมต์	ตัน	17,000
	- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง)	ไร่	500
	- จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	17,000
	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน		
	- ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	420,000
	- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	420,000
	- ทางลำเลียง	เมตร	93,000
	3. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map		
	- จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่ภาคใต้	ไร่	180,000
รวม			**1,294,600**

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานสนับสนุน
- เขตทำนา	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน** - ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธ์พืชปุ๋ยสด - ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง) - รณรงค์ไถกลบตอซัง - พัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ	- โครงการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่/ สป.อบต. - โครงการปลูกพืชหลังเก็บเกี่ยว/ สป.อบต.
- เขตปลูกไม้ผล	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน** - ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ	- การจัดทำแปลงสาธิตเพื่อผลิตปุ๋ยหมัก/ อบต. - โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก/ สป.อบต.
- เขตปลูกไม้ยืนต้น	-	- โครงการขุดลอกคลองนุ้ย หมู่ 2 - โครงการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำสาธารณะ/ สป.อบต. - โครงการขุดลอกเหมืองคลองบาก-หนองเตย หมู่ 7/ กช.อบต.
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน - จัดหาปูนโดโลไมต์ - การทำปุ๋ยหมัก - พัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	- โครงการส่งเสริมกลุ่มปุ๋ยหมัก หมู่ 3/ สป.อบต. - โครงการธนาคารต้นไม้/ อบต.
	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน - ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน - ทางลำเลียง	-
	3. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map - จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อปลูกพืชผสมผสานในพื้นที่ภาคใต้	- โครงการไม้ร่วมยางพารา/ สป.อบต.
- เขตแหล่งน้ำนอกเขตป่าไม้ที่สร้างขึ้น	-	- โครงการขุดสระน้ำ หมู่ 7/ กช.อบต. - โครงการก่อสร้างฝายต้นโพธิ์ หมู่ 3/ กช.อบต.

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่องตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา แผน 4 ปี (2563-2566) หน่วยงานสถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

เขตการใช้ฯ	แผนงาน/โครงการ	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ (บาท)				รวม
			2563	2564	2565	2566		2563	2564	2565	2566	
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน											
	1.1 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด (โดโลไมต์)	ไร่	20	100	100	100	**320**	17,000	17,000	17,000	17,000	**68,000**
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	1	1	1	1	**4**	33,000	33,000	33,000	33,000	**132,000**
	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน (ปอเทือง)	ไร่	200	200	200	200	**800**	3,000	3,000	3,000	3,000	**12,000**
	1.4 การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	20	20	20	20	**80**	68,000	68,000	68,000	68,000	**272,000**
	1.5 รณรงค์ไถกลบตอซัง	แปลง	1	2	2	2	**7**	20,000	40,000	40,000	40,000	**140,000**
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรอินทรีย์ฯ	กลุ่ม	4	4	4	4	**16**	19,600	19,600	19,600	19,600	**78,400**
	1.7 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	17	10	10	10	**47**	17,000	17,000	17,000	17,000	**68,000**
	2. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน											
	2.1 ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	350,000	200,000	200,000	200,000	**950,000**	420,000	420,000	420,000	420,000	**1,680,000**
	2.2 จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	ไร่	42	50	50	50	**192**	420,000	500,000	500,000	500,000	**1,920,000**
	2.3 ทางลำเลียง	เมตร	1,000	1,000	1,000	1,000	**4,000**	93,000	93,000	93,000	93,000	**372,000**
	3. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน											
	3.1 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	แห่ง	1	1	1	1	**4**	4,000	4,000	4,000	4,000	**16,000**
	4. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map											
	4.1 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำแบบผสมผสานฯ	ไร่	18	-	-	-	**18**	180,000	-	-	-	**180,000**
	รวม							**1,294,600**	**1,214,600**	**1,214,600**	**1,214,600**	**-**

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2561. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2561).** แหล่งที่มา: http://www.dopa.go.th, 20 กุมภาพันธ์ 2562

กรมทรัพยากรธรณี. 2556. **การจำแนกเขตเพื่อการจัดการด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณีจังหวัดสงขลา**. กรุงเทพฯ: 128 หน้า.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2558. **คุณภาพน้ำใต้ดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กรมพัฒนาชุมชน. 2560. **ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน/ชุมชน (กชช. 2ค) ปี 2560** กระทรวงมหาดไทย**.** แหล่งที่มา: http://ebmn.cdd.go.th, 27 กุมภาพันธ์ 2562

กรมพัฒนาชุมชน. 2561. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)ปี 2561** กระทรวงมหาดไทย**.** แหล่งที่มา: http://ebmn.cdd.go.th, 15 มกราคม 2562

กรมพัฒนาที่ดิน. 2553ข. **คู่มือการพัฒนาที่ดินสำหรับหมอดินอาสาและเกษตรกร**. กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2557. **ดิน นิยามและความหมาย.** แหล่งที่มา https://www.ldd.go.th/ofsweb/thaisoil/p2.htm, สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2561.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2553. **ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร.** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2561. **สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2561 (ไฟล์ข้อมูล).** กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2560. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตราส่วน 1: 25,000** (Shapefile)**.** กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

กลุ่มอนุรักษ์ดินและน้ำ. 2544. **นิยามและทางเลือกมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ**. กองอนุรักษ์ดินและน้ำ. กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2561. **แผนที่ชุดดิน มาตราส่วน 1: 25,000** (Shapefile)**.** กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. 2560. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู. 2562. **แผนพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561-2565) องค์การบริหารส่วนตำบลควนรู. จังหวัดสงขลา**

พิทยากร ลิ่มทอง. 2551. **การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในประเทศไทย**. กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรฟัก. 2562. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สารานุกรมวิกิพีเดีย. **นิยามของโมเดล DPSIR**, แหล่งที่มา https://en.wikipedia.org/wiki/DPSIR, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2561.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564).** สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. **ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579).**

สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ภาคใต้. ม.ป.ป**. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้.**แหล่งที่มา http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/provincial%20analysis%20report.html, ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา. 2561. **ปริมาณน้ำฝน**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

โสภณ ชมชาญ. 2548. **เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 16 ฐานข้อมูลด้านนโยบายที่ดินของประเทศไทย.** แหล่งที่มา: http://www.ppsi.or.th/download/ppsi/Library/solidarity/098-16.pdf, สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2561.

โสภณ ชมชาญ. 2521. **การจัดการดินเพื่อการเกษตร**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal.Indonesia Interim Report**. (AGL / INS).Rome

9. FAO. 1993. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome

10. Kristensen P. 2004. **The DPSIR Framework. National Environmental Research Institute, Denmark.** European Topic Centre, European Environment Agency**.**